

VEERTIENDAAGS
TIJDSCHRIFT.

JAARGANG: 7
NR. 4

REDAKTIE &
ADMINISTRATIE

V.U. Pol Heydens
't Stuc Van Even
straat 2D 3000
Leuven

VETO

HET BLAD VAN DE ALGEMENE
STUDENTENRAAD VAN LEUVEN

AKADEMISCHE RAAD DE SOMER CONTRA VETO

De goedkeuring van het verslag van AR 132 kreeg een onverwacht staartje toen Dekaan Dillemans (rechten) een opmerking lanceerde betreffende het verslag van AR 132 in VETO nummer 2. De opmerking sloeg op het feit dat persoonlijke interpretaties tijdens de AR niet steeds vatbaar zijn voor verslaggeving naar buiten toe en zodoende een degelijke werking kunnen schaden. Rector De Somer greep deze opmerking aan om op een agressieve wijze duidelijk te stellen tot waar de journalistieke vrijheid van de studenten kan gaan. Later op de vergadering uitte hij zelfs enkele dreigementen aan het adres van de studentenvertegenwoordiging, dreigementen die bij nader toezicht elke grond missen.

Verslag p. 6

De algemene vergadering van kringraad meent dat de A.S.R. en zijn vertegenwoordigers in beleidsorganen, vergaderingen in VETO op die manier moeten verslaan dat zij een maximum aan informatie doorspelen aan de studenten, die zij vertegenwoordigen. Indien een lezer niet kan instemmen met in deze verslagen gestelde standpunten, kan hij dit uiteraard steeds via een lezersbrief kenbaar maken.

AV Kringraad

Gelet op de belangrijke taak die VETO als orgaan van de ASR heeft: het informeren van de studenten en gelet op een analoge taak die de studentenvertegenwoordigers in het algemeen en deze op Academische Raad in het bijzonder hebben, opteelden we voor een nieuw concept voor het verslag van de AR in VETO. Per agendapunt wordt een ver-

slag van de besprekingen gegeven, eventueel gevolgd door het besluit van de discussie. Bij sommige punten volgt daarna een stukje wat we "commentaar" kunnen noemen. Deze bevatten randinformatie om het probleem te situeren, verduidelijkingen van het item zelf of commentaren van de studentenvertegenwoordiging (of andere geleidingen) op de kwestie. Beide paragrafen scheiden zich door het lettertype: de commentaren worden kursief gedrukt.

VETOR,
THE WEEKLY FACE,
OF:
WAT U DEZE WEEK
MOET ANTWOORDEN
OP VRAGEN
BETREFFENDE:

Numerus Clausus	p. 3
Verzorgingsstaat	p. 4
Geld van de KUL	p. 5
Regionaal/sport	p. 10-11
Arbeidskonferentie	p. 8-9
Academische Raad	p. 6
Toetsen te Madrid	p. 7
Interview met	
Rektor De Somerp.	12-13
De Zwarte komedie	p. 15
Agenda	p. 16

NUMERUS CLAUSUS

VANWAAR DIE HAAST?

26 november 1980 - 23.00 u. Gasthuisberg. Medica-studiedag. Een afrekening in het milieu, één van die processen waarbij de beschuldigde wordt geëxecuteerd in afwachting dat zijn dossier wordt samengesteld. Dat is de treurige indruk die zes uren informatie en debat rond numerus clausus bij de buitenstaander nalaten. Cijfers worden aangehaald en in twijfel getrokken, visies voorgesteld en verdacht gemaakt, en vaak, heel vaak worden argumenten in de discussie gewoon genegeerd en onbeantwoord gelaten. Het gebrek aan duidelijkheid is des te verbaazender omdat het hier om een ernstige kwestie gaat, niet enkel op het vlak van de gezondheidszorg maar ook van het onderwijs.

De vrije toegang tot en de vrije keuze binnen het onderwijs is een belangrijke pijler van ons onderwijssysteem. Een numerus clausus of studentenstop, zoals die nu overwogen wordt, is een beknotting van dat recht op vrije toegang en vrije keuze. Hij betekent per definitie dat kapabele en gemotiveerde studenten (hier slechts in één richting weliswaar) van opleiding worden uitgesloten "omdat er nu eenmaal al voldoende studenten zijn". Om een gerespecteerd recht als de vrije toegang

tot de richting van keuze aan te tasten moeten er argumenten op tafel komen. Er moet klaar en onomstotelijk bewezen zijn dat we ons in een toestand van overmacht bevinden waarin dat recht een "onhoudbare luxe" is geworden. De bewijslast ligt bij hen die deze waarde en dit recht willen beperken. Mogelijk zijn er elementen waarvan we alsnog geen kennis hebben. Met de gegevens echter waarover we nu beschikken zijn er o.i. geen zulke onomstotelijke argumenten die de invoering van een numerus clausus rechtvaardigen. Meer nog, over het algemeen ontbreekt elk ernstig onderzoek terwijl het weinige onderzoek dat gedaan is - en dat zeker niet vóór een numerus clausus pleit - in vraag gesteld wordt.

Meer nog, over het algemeen ontbreekt elk ernstig onderzoek terwijl het weinige onderzoek dat gedaan is - en dat zeker niet vóór een numerus clausus pleit - in vraag gesteld wordt. We vergeleken de discussie met een rechtszaak. In het huidige stadium van het debat is er minder sprake van recht dan van macht. Zelfs in die mate dat de belangengroepen er o.i. niet in slagen hun machtsuitoefening met aanvaardbare argumenten te maskeren. Een overzicht op pagina 3.

DE ZWARTE KOMEDIE

speelt

Omdat mensen belangrijk zijn

De voorraad
doelersdag
vrijdag
zaterdag om 11u
vrijdag 12 november
1800 café le open van 10u

LEZERSBRIEVEN

CECOWE : NAAR EEN (HORDE VAN JOURNALISTEN)

Onder de titel : "Naar een (horde van journalisten werd in Veto jg. 7, nr. 3 een artikel gepubliceerd over de actie die 2de kanners en licentiestudenten in de communicatiewetenschappen nu voeren voor de afschaffing van het bijzonder diploma (BD) in de audio-visuele communicatie, in de vorm waarin dat nu bestaat aan het Centrum voor Communicatiewetenschappen (CeCoWe). Bij dit artikel moeten wij toch wel enkele bedenkingen plaatsen.

Vooreerst krijgen studenten op het CeCoWe geen journalistenopleiding zoals de titel laat vermoeden, wat niet wegneemt dat er theoretische journalistieke vakken gegeven worden (pers & andere info-media). Het gewraakte diploma is echter een BD in de AUDIO-VISUELE communicatie, zodanig dat deze mensen geen perovakken kunnen volgen en er voor deze vakken dan ook geen probleem bestaat.

Ten tweede werd het zo voorgesteld dat het BD zou betekenen dat men als licentiaat in iets zonder voorbereidende proef de 2 licenties op het CeCoWe zou kunnen volgen. Niets is minder waar ! Het BD bestaat uit een pakket van 20 sem. uren theoretische vakken in de audio-visuele communicatie en een seminarie (4 sem.u.) film of omroep. Dit kan op 1 jaar behaald worden en men kan er geen beurs voor krijgen. Wat het voeren van de actie betreft, is er geen sprake van een actiecomité. Het werd beslist op vrij bevolkte algemene vergaderingen. Trouwens, de petitie werd door ongeveer alle studenten communicatie ondertekend (alle assistenten tekenden ook).

Onze eis is dus, zoals gezegd, de afschaffing van het BD in de vorm en inhoud zoals het nu be-

staat en de argumentatie hiervoor is (kort) dat het bestaan van het BD het licentiaatsdiploma uitholt, omdat de kwaliteit van het onderwijs door het BD naar beneden gehaald wordt : vooreerst omdat zij geen sociaal-wetenschappelijke basisvorming, noch een inleiding op communicatiewetenschappen hebben gehad, en vervolgens omdat zij door hun toenemende getalsterkte (wie zou er op zo'n gemakkelijke wijze trouwens niet een diploma-tje bij willen ?) een aantal praktische onaangenaamheden met zich meebrengen (bv. het hervallen in hoorcolleges).

Deze eis wordt in Veto vergeleken met numerus clausus in de doctoraten in de g. neeskunde. Deze vergelijking gaat echter niet op. Numerus clausus betekent het beperken van de licentiestudenten, en dat willen wij niet ! We nodigen trouwens iedereen uit om communicatie bij te studeren, mits het afleggen van een voorbereidende proef in de sociale wetenschappen en de 2 licenties. (Dit is trouwens een tikkeltje democratischer : wij moeten dat ook doen in andere faculteiten en hier voor kan je nog een beurs krijgen. Voor het BD niet.)

Onze eis is dus kwalitatief beter onderwijs (bv. het verdwijnen van ex-cathedra, examensyndroom en centimeter-stof, en het stimuleren van werkcolleges, enz.), iets waar o.a. de kringraad ook al jaren voor ijvert. Daarom is de afschaffing van het BD niet het eindpunt van de weg, maar een stap in de goede richting.

In deze zin is de actie ook een stap in de richting van de strategie die de Wg. Onderwijs van Politika vorig jaar is begonnen met de Studentendag van pol & soc in Antwerpen, waar vooral over de kwaliteit van het onder-

stukken die in deze rubriek opgenomen worden, verschijnen onder de verantwoordelijkheid van de schrijver. Anonieme brieven worden dan ook niet gepubliceerd.

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden brieven in te korten, evenwel zonder te raken aan de betekenis en inhoud.

wijs werd gepraat. Dit heeft dan te maken met de visie die onder de studenten leeft, n.l. dat sociale wetenschappen (en dus ook communicatiewetenschappen) meer maatschappijbetrekkend, en vooral maatschappijkritisch zouden moeten zijn. Hieraan moeten we echter ook voor een stuk zelf werken (bv. tegen de programma-wijziging in '85). Dit vereist echter wel een sociaal-wetenschappelijke basisvorming van ieder die sociale wetenschappen (en dus ook communicatiewetenschappen) doet en dat hebben BD-ers dus niet in principe en daarom is de eis de afschaffing van het BD in de vorm en inhoud zoals het nu bestaat. Volgens ons moeten de echt gemotiveerde licentiaten, zoals reeds gezegd, een voorbereidende proef en de 2 licenties doen.

In deze zin wordt er niet gereageerd tegen de symptomen van een fenomeen (sic) doch tegen het fenomeen zelf. Dat dit nog weinig met corporatisme te maken heeft, hoeft voor ons nog nauwelijks een betoog. Het is daarom ook interessant om weten dat er reeds vóór de economische crisis (n.l. 10 jaar geleden) ook al tegen het BD gereageerd werd, en dat hier zeker niet de economische crisis en de veiligstelling van ons diploma (wat niet hetzelfde is als herwaardering van ons diploma) aan de oorsprong liggen van de actie, wel een eis om kwaliteitsverbetering van ons onderwijs m.b.t. de maatschappijkritische functie van sociale wetenschappen.

Hierbij werd echter ook aangegehaald, en men kan dat moeilijk wegdenken, dat, door het bestaan van het BD onze plaats op de arbeidsmarkt niet zo gunstig is, doch 'aar gaat het in feite niet om. Namens de communicatiestudenten, Kris Boenders.

(2) Wij zijn er nog steeds van overtuigd dat het niet gezond is dat een groot aantal studenten in de loop van hun eerste jaar tot de conclusie zouden komen dat ze een verkeerde richting gekozen hebben. Dit is wat er in het interview bedoeld werd, maar niet in de artikelen tot uiting komt.

(3) Daar waar verwezen wordt naar de kritische reflectie over de maatschappelijke implicaties van de wetenschap, raakt men een punt aan dat niet specifiek is voor de Toegepaste Wetenschappen. Het is wel zo dat in deze Faculteit actief gewerkt wordt rond deze problematiek. Trouwens het secretariaat van de Werkgroep Wetenschap en Samenleving bevindt zich in het Kandidatuurcentrum. Wat ons betreft, beschouwen we hiermee deze polemiek als gesloten.

De monitoren van de Faculteit Toegepaste Wetenschappen.

REDAKTIONEEL

De voorstellen van de regering zijn bekend. Geen verbazing, aanvaarding. De maatregelen zoals ze na afloop van de Nationale Arbeidskonferentie zijn afgekondigd, waren voorspelbaar. Naar de geest : via matiging, economisch herstel.

Of er alsnog protest komt van vakbondszijde, zal weinig afdoen aan het feit dat de regering zal weinig achtervolgende economische herstelplannen onmiskenbaar een bepaalde trend aangeeft. De inkomensherverdeling waar al jaren mee uitgekapt wordt, is er één aan de basis. De sanering van de sociale zekerheid gebeurt onder meer door middel van een drastisch inkrimping van vervangingsinkomens en uitkeringen. Het ziet er naar uit dat een deflatiepolitiek en sociale afbraak hun intrede doen. Ook aan de universiteiten blijven wij daar niet vrij van. In deze *ekonomisise* gevechten lopen de sociale sectoren aan de universiteiten grote kans eveneens te sneuvelen. Verhoging van de almaprijzen en van de huurprijzen in de universitaire residenties lijkt vrijwel onafwendbaar *binnen* de huidige constellatie. Wanneer oplossingen binnen de universitaire gemeenschap ertoe moeten leiden dat de democratisering van het hoger onderwijs verder afgebouwd wordt, dan is dit *masochisme*. De regering is in het verleden zijn plichten té vaak niet nagekomen. Wanneer bovendien de inschrijvingsgelden een tweede opeenvolgende keer verhoogd zouden worden dat is dit voor de studenten volstrekt onaanvaardbaar.

DE PERIKELN VAN PROFESOR P. (4)

IK BEN INGENIEURSTUDENT

In het nummer 0 van Veto verscheen een artikel : "Ik ben ingenieurstudent en ik weet van niets". In het nummer 3 verscheen een groter artikel : "IK BEN INGENIEURSTUDENT (en wat weet ik daar nu mee ?)". Als uitgangspunt voor beide artikelen, wordt verwezen naar een interview van 1,5 u. met enkele monitoren.

Aangezien men ermee doorgaat zich te beroepen op dit interview, om de ingenieurstudenten en de monitoren aan te vallen, willen we hier toch wat commentaar geven op beide artikelen. Deze commentaar geldt zowel voor de vorm als de inhoud.

De vorm : Wij stellen vast dat bepaalde uitspraken uit hun verband gerukt, onvolledig vermeld, of verkeerd geïnterpreteerd worden.

Het is voor elke kritische lezer trouwens duidelijk dat de commentaar van de auteur(s)

niet aansluit bij de geciteerde teksten. Bovendien worden dikwijls uit hypothesen, waarvan de geldigheid niet aangetoond wordt, conclusies getrokken die dan als algemeen aanvaard geblokkeerd worden.

De inhoud : Aangezien het interview omgebogen werd tot enkel negatieve kritiek op de ingenieursopleiding en de monitoren, willen we hier enkele andere punten uit het interview nader belichten.

(1) In het interview werd duidelijk gesteld dat de monitoren ervan overtuigd zijn dat de Faculteit Toegepaste Wetenschappen één der Faculteiten is waar men het meest open staat voor kritiek van de studenten. Er bestaat o.a. een "Commissie Ingenieursopleiding" waar men zich met tuijme inspraak van de studenten voortdurend bezint over het onderwijs.

(2) Wij zijn er nog steeds van overtuigd dat het niet gezond is dat een groot aantal studenten in de loop van hun eerste jaar tot de conclusie zouden komen dat ze een verkeerde richting gekozen hebben. Dit is wat er in het interview bedoeld werd, maar niet in de artikelen tot uiting komt.

(3) Daar waar verwezen wordt naar de kritische reflectie over de maatschappelijke implicaties van de wetenschap, raakt men een punt aan dat niet specifiek is voor de Toegepaste Wetenschappen. Het is wel zo dat in deze Faculteit actief gewerkt wordt rond deze problematiek. Trouwens het secretariaat van de Werkgroep Wetenschap en Samenleving bevindt zich in het Kandidatuurcentrum. Wat ons betreft, beschouwen we hiermee deze polemiek als gesloten.

De monitoren van de Faculteit Toegepaste Wetenschappen.

KVHV CONTRA LA CECILIA

Een vereniging kan op twee manieren een standpunt naar voor brengen. Men kan een stelling poveren en zeggen "dat denken wij", of kan men de stelling van een ander bekriften en stellen "dat denken wij niet". Als het tweede overwegt dan getuift dit in de eerste plaats van de ideeënrijke in de eigen vereniging. In de jongste KVHV-nummers van "Ons Leven" wordt bladzijdenlang de vloer gevvegd met standpunten die het Anarchistisch Kollektief, La Cecilia, de jongste maar - den heeft bekendgemaakt. Hier een rechtzetting van de manier dat die standpunten in het

KVHV-blad worden gepresenteerd, in de hoop dat de KVHV-boys nu eens eindelijk gaan weten wat ze juist moeten aanvalen. In verband met anarchisme stelt het KVHV zich de vraag : "Maar zijn de garanties i.v.m. de anarchistische samenleving, dat de geschiedenis zich niet herhaalt en de rechtstreekse macht van mensen over anderen weer feodale verhouding schept? Mensen kunnen niet samenleven in een anomische situatie, hebben normen nodig en dus structuren. Akkoord dat structuren vervreemden kunnen werken het ook doen, maar het kind met badwater weggoien is nog

steeds een te verwerpen methode." KVHV poogt hier dus zijn lezers te overtuigen dat wij een nihilistische opvatting huidige: alles afbreken en dan de totale chaos. Wel ten behoeve van allen die ook zo denken, hier dan onze waarheid over anarchisme. Anarchisme staat voor een maatschappelijke orde, gemeten op mensmaat. Dat betekent los van enige onderdrukking. In de eerste plaats de onderdrukking van iemands eigen psyche. Adler heeft in het begin van deze eeuw gesteld dat er in de mens twee krachten werkzaam

Redactie : Relinde Baeten, Bruno Leijnse, Marcel Mees, Leo Paesen, Paul Van Damme, Hans van den Broeck, Danny Van denbroucke, JanVerbanck.

Medewerkers : Lut Chaltin, Dirk Cos, Peter De Jonge, Emmy De Smet, Kris De Stoop, Joris Leijnse, Dirk De Naege, Johan Seynave, Pieter 't Jon Tom van Cleemput, Kristien Van Hoolst, Ingeborg Verplan Wannes Van den Broeck

Hoofredacteur : Hans Van den Broeck
Redaktiesekretaris : Bruno Leijnse
Lay-out coördinatie : Pieter 't Jonck & Dirk Cos

WACHTEN MET NUMERUS CLAUSUS !

Numerus clausus - het vooraf vastleggen van het aantal studenten dat een richting mag beginnen of voortzetten - is nog maar eens 'hot news'. Op 3 december - verschijningsdatum - komt de Fakulteitsraad van Geneeskunde bijeen om

een standpunt te bepalen rond het al dan niet invoeren van zo'n numerus clausus (NC) in de geneeskunde. Wijnen, het Overlegcomité van Vlaamse artsen, het kersvers Vlaams eenheidsyndicaat, verscheidene recto-

ren (waaronder Clara van Antwerpen en De Somer van Leuven) en decaan De Moor zelf dringen aan op de invoering van een studentenstop. Deze zou zijn beslag krijgen in het op 15 december te hernieuwen medico-mutualistisch

akkoord. Tegen dezelfde datum doet een ministeriële werkgroep uitspraak over NC. De studentenkring Medica heeft tegen vandaag haar standpunt bepaald. Zij is van de Leuvense studenten uiteraard de eerste betrokkene in deze kwestie, maar toch niet de enige. Een eventuele invoering van een studentenstop is een inbreuk op het recht van vrije toegang

en van vrije keuze in het onderwijs en gaat ons allen aan. Het is een stap naar een programmering van studentenaantallen die alle beroepsgeoriënteerde disciplines kan treffen. En zoals steeds in gevallen van programmering is de centrale vraag : wie programmeert, op welke gronden en met welk doel ? Een vraag die het panel op de studiedag van 26 november jl. niet kon beantwoorden. Nochtans bestond dat panel uit de belangrijkste voorstanders van een studentenstop : rector De Somer (KUL), dr. Beckers (Syndicale Kamers Wijnen), dr. De Brabanter (Konfederatie van Belgische Geneesheren) en decaan De Moor. Dr. J. De Maeseneer (Initiatiefvereniging voor Progressieve Gezondheidszorg) sprak zich als enige uit tegen een NC. Minister D'Hoore van Volksgezondheid was veront-

vervolg op p.6

NUMERUS CLAUSUS :

MACHT VOOR DE MACTIGEN

Sinds de oliecrisis weten we dat de goede dingen des levens beperkt voorradig zijn. Is het nog een discussiepunt of je meer dan één lief kan hebben, duidelijk is dat de boerham van de ene niet van de andere kan zijn, en dat het geld wat de ene verdient niet door de andere wordt verdiend. Zo is het ook met invloed en macht.

Me vermoeden dat de artsensyndicaten zich door dergelijke overwegingen laten leiden wanneer ze keer op keer de numerus clausus opnemen in hun eigenpakket tegenover ziekenfondsen en regering. Al in mei '74 drong Wijnen aan op een NC (en een vestigingwet) n.a.v. de richtlijn voor de vrije vestiging van artsen in de E.E.G. Achtergrond hiervan was de vrees voor concurrerende (niet-gesyn- dicerde) buitenlandse artsen. In 1977 dringen de Syndicale Kamers nogmaals bij de (nieuwe) eerste minister aan op het afremmen van de "ongebreidelde expansie van het aantal geneesheren". Wanneer de NC in 1979 opnieuw in een onderhandelingspakket van Wijnen opduikt, laat deze in een persmededeling (24.1.79) weten dat "het evenwel nog steeds onmogelijk blijft medico-mutualistische akkoorden te ondertekenen die aan de praktici zouden worden opgedrongen in het bestek van de volgende budgetten die thans worden toegekend aan de gezondheidszorg. Het Verbond zou niettemin kunnen overwegen op deze beslissing terug te keren indien, in ruil voor bepaalde geldelijke tegemoetkomingen die het Verbond geburelijk bereid is te aanvaarden, een wetgeving tot stand kan komen in verband met het doorvoeren van een numerus clausus in het medisch beroep (= programmering van artsencapaciteit = vestigingwet)". De NC verschijnt hier niet binnen de context van het verzekeren van een kwaliteitsgezondheidszorg (argument waarmee dr. Beckers op het debat voortdurend zwaaid) maar binnen de onderhandelingen over financiële remuneraties voor artsen. Een NC wordt hier voorgesteld als een soort commissie, een klein extra-tegavaal voordeel voor aan de mutualiteit bewezen diensten. Wat letterlijk betekent dat een NC voor de artsensyndicaten geld waard is : het geld van de koek die onder minder mensen moet worden verdeeld.

Wijnen c.s. taant en wel o.m. door het opkomen van een nieuwe kijk op de geneeskunde, die vooral door jonge artsen wordt gedragen. Het beperken van de toevloed van jonge artsen zou een stabilisering van een "onrustige toestand" kunnen betekenen en een verlichting van de druk in de richting van een fundamentele reorganisatie van de gezondheidszorg. Dr. Wijnen zelf trekt de vergelijking tussen een NC en een vestigingwet. Misschien denkt hij daarbij aan de vestigingwet bij de apothekers, die van de overname van een apotheek een miljoenenzaak maakte.

Met een NC wordt de geneeskunde nog meer tot een kasteberoop. Geneesheren, zo blijkt uit studies van I. De Lanoo en L. Vandekerckhove, komen nu al vrijwel uitsluitend uit de hogere sociale lagen van de bevolking. Een dreigende uitsluiting wegens de NC na het eerste jaar (alle

voorstellen gaan in die richting) zal ook de laatste geadigden uit de lagere milieus ontmoedigen en daarmee deze milieus nog meer isoleren van de gezondheidszorg. Elk van deze bedenkingen waar-

schuwt voor een beslissing zoals die o.m. door dr. De Brabanter wordt gevraagd. "Eerst numerus clausus en dan reorganiseren we wel" is de eenvoudige bevestiging van een vergiftigd status quo.

Bruno Leijne

DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING of waarom De Somer een NC wil

Op de fakulteitsraad van 3 december wordt de numerus clausus (NC) naar zeggen van decaan De Moor (uitsluitend ?) in het licht van de opleiding besproken. Waarom wordt de opleiding, die zich toch al een aantal jaren naar grote studentenaantallen heeft geschikt, juist nu een faktor in het NC-debat ?

De medische opleidingen zijn duur (3,5 miljoen gemiddeld per afgestudeerde volgens A. Bonte). Het overgrote deel daarvan gaat echter op in vaste kosten zodat de opleidingen relatief goedkoper worden naarmate het aantal studenten stijgt. Ca. dezelfde kosten worden dan immers door een groter aantal studenten gedeeld, zodat de gemiddelde kostprijs per student daalt. In Nederland en Frankrijk werd een NC ingevoerd omdat de onamecapaciteit van de universiteiten er onvoldoende was.

Er was te weinig "accommodatie" om een goede opleiding te waarborgen. Dr. De Somer en decaan De Moor hanteerden hetzelfde argument m.b.t. onze universiteit. Voor ons blijft het onduidelijk waarom. Zijn er eveneens die aantonden dat onze artsenopleiding kwalitatief onder de maat blijft ? Is er aangetoond dat een beperking van het aantal studenten (bij dezelfde omkadering en voorzeningen) een betere opleiding garandeert ? Is het, ten slotte, niet buitengewoon merkwaardig dat juist nu over een beperking van het aantal studenten wordt gesproken, nu het aantal nieuw ingeschrevenen in de geneeskunde DAALT ?

Nemen we de inschrijvingen in 1975/76 als index 100, zien we een stijging tot index 111 (in 76/77) en dan een langzame daling via index 106 en 99 tot index 98 in 79/80, en dat bij een stijgend aantal buitenlandse studenten. (Cijfers dienst programmerie v.h. wetenschapsbeleid). Tussen 76 en 79 is het aantal inschrijvingen in 1° kan in Leuven en in Gent gedaald met resp. 27 en 25 procent. (Cijfers A.Bonte). Een numerus clausus lijkt dus achterhaald. Behalve op één

punt : de financiering van de uniëfs, speciaal van de KUL. Zoals je in onze reeks "Het Geld van de KUL" hebt kunnen lezen worden de uniëfs per student gesubsidieerd. Minder studenten, minder subsidies. Wordt het aantal studenten via een NC beperkt, dan zal, zoals De Somer op de debatavond zei, de toelage op een bepaald niveau moeten worden geblokkeerd. En als het aantal studenten in de toekomst blijft dalen, zal de K.U. Leuven bij een blokkering op het huidige toelageniveau een evenredig hogere toelage per student ontvangen. Of : hoe minder studenten, hoe meer geld per student. Een elegante oplossing om de K.U.L.-welstand op het huidige niveau te handhaven, dat wel. Met de NC als excuus. O.f. vormt het bovenstaande de werkelijke achtergrond van de pleidooien pro NC van decaan De Moor en rector De Somer. We hebben respect voor hun bekommernis om het welzijn van onze universiteit, maar zijn er geen andere oplossingen dan een NC ?

Samengevat : Citeren we uit het recente rapport van de VLIR :

"Tot grote schande moet er worden vastgesteld dat er in dit land geen voldoende basismateriaal en studies aanwezig zijn om een antwoord te geven op de vraag welke de optimale of maximale opleidingscapaciteit van de medische faculteit wel zou kunnen zijn." Ook afgezien daarvan blijft het duidelijk dat de opleidingscapaciteit beter op de nog steeds reële noden wordt afgestemd dan omgekeerd. (Uit : Numerus Clausus, Interuniversitaire WG, 1980).

Waarom dan een numerus clausus ?

Bruno Leijne

DE VERZORGINGS-STAAT

VADERTJE STAAT, BID VOOR ONS

Witte suiker op ons brood; schoenen van Jan, die wit geveerd nog kunnen dienen voor zijn jongere zusje; op 6 december een mooi herschilderd hobbelpaard (het gelijkt wel sprekend op het exemplaar dat vroeger op zolder stond). Voor ons, die zich hier nog iets van herinneren, is het romantiek. Door de uitbouw van de verzorgingsstaat (VS) werd met dergelijke situaties schoon schip gemaakt. Verzorgingsstaat: iedereen heeft er de mond van vol. Wat houdt dit begrip precies in en hoe en waarom is het tot stand gekomen.

Het gevolg is dat men van zuigeling (via kindergeld (materieel) en het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn) tot aan het sterfbed (stervensbegeleiding en rouwtherapie voor de nabestaanden) door de overheid met de nodige zorg omringd wordt.

Het Kantiaanse staatsmodel, namelijk de staat als passieve nachtwaker waarop men zelf expliciet beroep doet als men daartoe de nood voelt, heeft dus wel drastische veranderingen ondergaan.

Welke factoren zijn hiervoor verantwoordelijk? Wat maakte dat de overheid het plots tot haar plicht ging rekenen om werkloosheidsuitkering te betalen aan haar werkloze burgers? Hoe komt het dat ze wilde onderzoeken voor de kosten van therapeutische hulpverlening aan haar onderdanen?

WAAROM ?

De wijze waarop je deze vraag theoretisch beantwoordt, hangt nauw samen met de houding die je in de politieke praxis tegenover deze VS aanneemt. We werken dit verder uit. Het staat duidelijk vast dat de VS wortels heeft geschoten in de economische opgang na WO2. Op die manier werd het mogelijk dat diegenen die middelen hun arbeid hiertoe een essentiële bijdrage leverden, te laten delen in de vruchten. Over de manier waarop dit gebeurde lopen de meningen nog al uiteen.

Bepaalde auteurs stellen dat voor een zich ontwikkelende VS enkel economische factoren verantwoordelijk zijn. Politieke of ideologische factoren hebben ten aanzien van de ontwikkeling van de VS weinig of geen verklarende waarde. (Van Doorn, 1978) Daartegenover staat dan de opvatting van een aantal Marxistische auteurs die stellen dat in de periode dat de VS opgang maakte, er vooral linkse partijen aan de macht waren in Europa. De economische opgang was voor deze mensen een noodzakelijke, maar daarom geen voldoende voorwaarde. De SPD komt vanaf 1966 in de regering in West-Duitsland; Labour regeert ononderbroken in de periode

1964-1979 in Engeland; in Italië stappen de socialisten in de zestigste jaren mee in de christen-democratische regeringsboot, verder is er in Italië een steeds sterkerwordende communistische oppositie; ofschoon links in Frankrijk niet aan de macht komt, groeit haar oppositionele kracht gestaag.

LINKS STANDPUNT

Andere auteurs die de exclusief economische verklaringen te beperkt vinden, schrijven de realisatie van dit verzorgingsbouwwerk eerder toe aan ideologische factoren. Feit is dat in landen waar er geen linkse regeringen aan de macht waren, de VS ook gestalte kreeg. Met behulp van Gramsci's hegemoniemodel verklaart de Italiaanse marxist Somaini, het ontstaan van de VS dan ook eerder door ideologische factoren. De politiek-ideologische "Zeitgeist" van de zestigste en zeventigste jaren werd gedomineerd door linkse ideeën en op die manier worden ideeën van gelijkheid en kollektivisme hun beslag in de concrete realisatie van de VS. Linkse politieke formaties, een overheersend links klimaat, linkse waarden: de VS wordt beschouwd als een stap vooruit voor de arbeiders. Ze kregen op die manier het deel van de welvaartsdoel waar ze recht op hadden. "De VS dient dan ook met hand en tand verdedigd te worden": dit is "de leidraad voor de politieke praxis anno 1980" die uit deze analyses voortvloeit. "Handen af van de verworvenheden".

Recent duiken in de literatuur beschouwingen op die t.a.v. de VS een meer kritische houding aanemen. Deze, eveneens Marxistisch geïnspireerde auteurs, verwijten de vorige analyses een historische kortzichtigheid, waardoor de essentie van de VS niet zouden vatten. Ze staan dan ook eerder sceptisch tegenover een, met betrekking tot de politieke praxis, dierwef hoera voor de VS.

De vermelde historische kortzichtigheid schrijven ze vooral toe aan een zich pragmatisch opstellen in het heden; op die manier is men, verblind door de positieve verwezenlijkingen van de VS, niet langer in staat zijn kritisch op te stellen en de keerzijde van de medaille te zien.

Deze keerzijde is er een van inkapseling, beheersing. "De VS is dan in eerste instantie ook een complex van disciplineringsmaatregelen die moeten waarborgen dat de nieuwe produktie- en consumptiepatronen op grote schaal zouden worden aanvaard." (Han Meyer 1980)

Door de onderdrukking van de geschiedenis komt men ook tot kortademige en kortzichtige analyses die nauwelijks in staat zijn reële toekomstperspectieven zichtbaar te maken, en die op die manier erg depolitiserend werken, Marcuse omschreef dit fenomeen als volgt: "...pas door de bemiddelings van het verleden naar het heden toe, vindt men de factoren waardoor de felten geschapen zijn...door deze bemiddeling worden richtlijnen en alternatieven ontworpen."

Een sprekend voorbeeld van de depolitiserende werking van de VS is het invaliditeitspensioen. Binnen de VS is het mogelijk geworden dat grote groepen mensen die op invaliditeitspensioen zijn niet als een politieke aanklacht tegen de onmenselijkheid van het kapitalistisch arbeidsbestel worden gezien, maar als een onschadelijke groep zieke mensen. Of hoe men door verzorging naar iemand toe te gaan diens oppositionele tendensen de wind uit de zeilen neemt.

De conclusie die deze auteurs met betrekking tot de ontwikkeling van de VS trekken, hebben dan ook niets met politieke of ideologische factoren vandoen. De VS is als dusdanig een gewone ontwikkelingsfase van een kapitalistisch systeem en is hiermee intrinsiek verbonden. Als historisch argument voor deze stelling halen ze het feit aan dat er onder de arbeidersbevolking veel verzet is geweest tegen bepaalde aspecten van de VS. Voor zover ze bleven weigeren zich in deze verzorgingsstructuur in te schakelen, werden ze, ook in perioden van socialistische partijen, als "maatschappelijk ongreepbaren", "onmaatschappelijk" afgeschilderd.

De houding die er voor de politieke praxis ten aanzien van de VS uit dergelijke analyse voortvloeit is er dan ook veel eerder van "ja, maar..."

De nederlander, Erik Heydelberg, formuleert het als volgt: "Staps-gewijs zal het paternalistisch karakter van de VS ontmanteld moeten worden. Wat niet wil zeggen dat we ons maar moeten neerleggen bij de bezuinigingsdrift van het kabinet Van Agt. Maar we komen er niet onderuit om nieuwe doelstellingen en grondslagen voor het welzijnswerk en de voorzieningsstructuren te formuleren. Het is in eerste instantie zaak om die voorzieningen die het onvermijdelijk maar ongewenste-product van een geblinddoekt, groeiend beheersingsdenken zijn af te breken, en terug te brengen tot het niveau waarop voorzieningen voor iedereen toegankelijk en beheersbaar zijn."

Een dergelijke kritische houding t.a.v. de VS houdt aparte gevaren in, zeker in een periode waarin neo-conservatieve stemmingsmakers de beleidsmensen voortdurend de onhoudbaarheid van de verzorgingsstructuur op het hart drukken,

Zoals u in dit artikel hebt kunnen lezen is niet iedereen gelukkig met de Verzorgingsstaat. De kritiek die in dit artikel vermeld werd betrof vooral het inkapselings- en beheersingskarakter van de Verzorgingsstaat. Deze kritiek werd vooral geformuleerd door Marxistische ideologen. Daarnaast is er de laatste jaren een toenemende golf van Nieuw-rechtse of Neoconservatieve kritiek. In een tweede artikel van deze reeks zullen we deze kritieken onder de loupe nemen. Konkreet zal dit gebeuren aan de hand van de geschriften van een van de tenoren van deze beweging, nl. F.A. von Hayek.

In een derde deel gaan we dan meer gedetailleerd in op de ontwikkeling van het verzorgingsbouwwerk in België. Welke regeringen en welke regeringsmaatregelen waren hiervoor verantwoordelijk? Deze laatste gegevens kunnen we ook betrekken op de meer algemene analyse zoals die in dit eerste artikel werd geschetst.

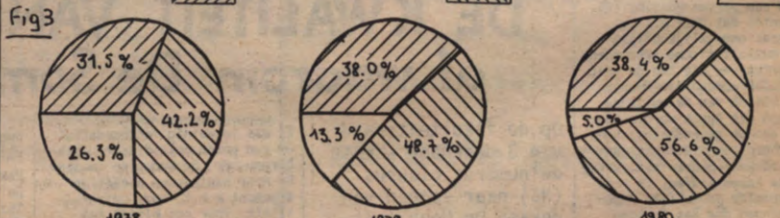
In een vierde en voorlopig laatste deel zal specifiek worden ingegaan op het psychosociale en socioculturele aspect van de verzorgingsstaat. Heeft de verzorgingscultuur werkelijk geresulteerd in meer welzijn en geluk? Op deze prangende vraag zullen we in die bijdrage een antwoord pogen te formuleren.

WAT ?

De vraag naar de aard, het "wat" van de VS is moeilijk aan sich, d.w.z. los van het waarom te beantwoorden. Dit tweede aspect zullen we voorlopig echter tussen haakjes zetten.

De klassiek-liberale staatsopvatting, namelijk de staat die de vrijheid van zijn burgers zoveel mogelijk respaksteert, is sinds WO 2 drastisch op het achterplan geraakt. Het begon in de economische sfeer. Naar de raad van Keynes ging de overheid van de meeste West-Europese landen een actievare economische politiek voeren gericht op economische groei en volledige tewerkstelling. Op die manier ontpopte de staat zich al snel tot een belangrijk manager. Daarbij bleef het echter niet. De staat ging zich meer en meer als een verzorgende "vader" gedragen. (Voor diegenen die hiertegen bezwaar hebben lees "moeder"). Zowel op het materiële als op het immateriële vlak ging de overheid t. a. v. zijn onderdanen, een steeds ingrijpender beleid voeren. Op het materiële vlak kristalliseerde dit zich in een uitgebreid netwerk van sociale wetten en voorzieningen (kinderbijlagstelsel, pensioenstelsel, ...), die ons nu als evident voorkomen. Politieke factoren dus die maken dat de VS in deze periode stilaan vorm krijgt.

FACULTEITEN ALGEMENE DIENSTEN RESERVE

		1978	1979	1980
AMP	faculteiten	1.663.655	1.800.526	1.945.343
	algemene diensten	30.058	32.086	36.232
	totaal	1.693.713	1.832.612	1.981.575
ATP	faculteiten	473.706	503.094	559.677
	algemene diensten	516.075	531.772	551.841
	totaal	989.781	1.034.866	1.111.518
WERKING	faculteiten	271.519	299.551	299.551
	algemene diensten	364.316	383.354	441.722
	reserve diensten	227.349	105.127	38.625
	totaal	863.184	788.032	779.898
TOTAAL		3.546.678	3.655.510	3.872.991

Jaar	AMP	ATP	werking	totaal
1976	16,96	17,98	8,87	16,13
1977	17,64	17,23	8,77	16,44
1978	14,16	14,11	4,68	12,07
1979	6,71	5,31	4,63	6,01
1980	3,87	3,11	3,79	3,72

vb: voor 1978 voor ATP 14,11% wil zeggen :
 kapitaal voor ATP in 1978 = (1 + 14,11) X kapitaal voor ATP in '77.

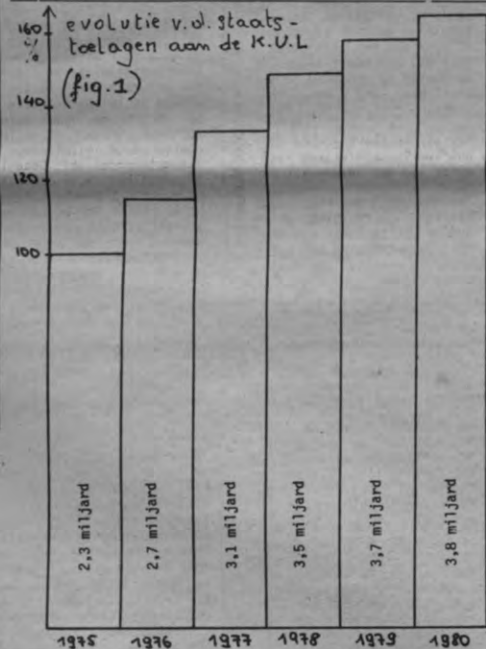
HET GELD VAN DE KUL (3)

DE STAATSTOELAGEN

In de vorige aflevering las men hoe het financieringsmechanisme dat de staats-toelagen aan de unifief regelt, in elkaar zit. Voornaamste gevolg van dit mechanisme is dat hoe meer studenten de unifief telt, hoe meer geld hij krijgt van het Rijk. Verder las men waarvoor deze gelden gebruikt worden. In deze aflevering zullen we wat cijfermateriaal trachten te hanteren om te illustreren hoe de staats-toelagen gedurende de laatste jaren evolueren, enerzijds, en hoe de bestemmingen van de gelden over de verschillende begrotingsposten zich onderling verhouden, anderzijds.

DE EVOLUTIE VAN DE LAATSTE JAREN

Zoals u weet, worden de staats-toelagen verdeeld over drie posten: AMP, ATP en werking. In deze paragraaf zullen we cijfers citeren voor deze drie posten, een verdere specificering zal gemaakt worden in de volgende paragraaf.

In figuur 1 ziet u de evolutie van de staats-toelagen van de staats-toelagen van 1975 tot en met het huidige boekjaar. Uit het histogram leest men dat de staats-toelagen jaar per jaar groter worden: het huidige bedrag is meer dan anderhalf keer het bedrag van 1975. Dit is te wijten aan het toenemend aantal subsidiaire studenten en aan de stelselmatige stijging van de forfaitaire en bijgevolg ook de werkelijke kostprijs van een student. Het totale bedrag van de staats-toelagen van 1980 is 3.804.859.000,- BF (afgerond op 1000 BF). Het bedrag op de begroting van het Ministerie van Nationale Opvoeding uitgetrokken voor Vlaams universitair onderwijs is iets meer dan 9 miljard. U ziet dat de KUL meer dan één derde hiervan opsloort. De tweede unifief in Vlaanderen is, geleid op het aantal studenten, de RUG met een staats-toelage van iets meer dan 2,6 miljard.

Laat ons nu even kijken naar de verdeling van de toelagen over de drie posten. Tabel 6 geeft een overzicht van de procentuele verdeling van de staats-toelagen van 1975 tot en met 1980. U ziet dat

de unifief altijd minstens de helft van zijn toelagen krijgt voor de kosten van AMP. U ziet ook dat het percentage van deze post stelselmatig stijgt, en dit ten koste van het percentage voor werking. Verder is het bedrag bestemd voor AMP meer dan het drievoudige van het bedrag bestemd voor ATP. Dit heeft voornamelijk drie redenen: ten eerste: het kader van AMP is groter dan het kader van ATP (later meer uitleg); ten tweede: de forfaitaire kostprijs per student is voor de post ATP veel groter dan deze voor de post AMP; ten derde: het aantal studenten van de tweede schijf tellen in de post ATP slechts voor een "halve" student mee in het financieringsmechanisme, hetgeen niet zo is in de post AMP.

Nu is het zo dat de bedragen die de KUL krijgt voor een post, zij het AMP, zij het ATP, of zij het werking, niet altijd zal overeenkomen met het bedrag dat voor deze post bestemd is.

ATP en voor werking te dragen. Vergelijkt men deze gegevens met de gegevens in tabel 6 dan merkt men onmiddellijk de verschillen. Om de kosten van de post ATP te dragen heeft de KUL meer geld nodig dan dat hij daarvoor van de staat krijgt. Daarentegen krijgt de unifief meer geld dan nodig is voor de post AMP.

Hoe lost de KUL het begrotingstekort van de post ATP op en wat doet de KUL met het teveel op de post AMP? De unifief krijgt een totaal aan staats-toelagen verdeeld over de drie posten. De gelden moeten binnen de resp. posten blijven, tenzij de unifief van de minister toelating krijgt om een overdracht van meer dan 10 % van de ene post naar de andere te doen. Figuur 2 geeft een schematisch overzicht van de overdrachten die vanaf 1978 tot en met 1980 gebeurd zijn. Maar verluiddit zou er - sinds de financieringswet - een tekort voor ATP geweest zijn dat men door overdrachten moest aanvullen. Tot en met 1979 was het overschot op AMP zo groot dat men er mee niet alleen het "gat" van ATP kon opvullen maar ook iets extra's in de werking kon steken. In 1980 is deze situatie drastisch veranderd!!! Het tekort van ATP is zo groot geworden dat het overschot op AMP het niet meer kon opvullen. In 1980 wordt er dan naast het overschot van AMP ook nog een stukje werking afgeroemd om in ATP te steken. Maar in 1980

zelfs op dat voor 1980 deze toename onder het bedrag van de stijging van de index blijft!! We citeren even uit het begrotingsdocument van 1980: voor de personeelsuitgaven zijn de forfaitaire kostprijzen niet slechts 2,5 % verhoogd vergeleken met 1979 en voor de werkingsuitgaven stegen de forfaitaire kostprijzen met slechts 3 %. (Merk op dat de cijfers uit tabel 8 hoger liggen omdat dit een percentage van het totaal en niet van de forfaitaire eenheidsprijs is). De anticrisiswet van 5 augustus 1979 stelt immers dat de stijging van de forfaitaire kostprijs beperkt wordt tot ten hoogste de procentuele groei van de lopende uitgaven van de overeenstemmende begroting van Nationale Opvoeding, hoger onderwijs niet inbegrepen. Deze situatie zal zich ook in 1981 handhaven. Dit heeft zijn gevolgen:

- het grote deficit op de personeelsbegroting, dat werd aangevuld met een overdracht vanuit de post werking (zie eerder);
- de uitbreiding van het AMP-kader wordt beperkt tot 15 leden;
- de faculteiten en instituten krijgen niet meer geld voor hun lopende uitgaven voor de post werking;
- de algemene diensten krijgen slechts de strikt noodzakelijke verhoging van het krediet voor lopende uitgaven voor hun werking;

illustratief enkele cijfers uit de begrotingen van 1978, 1979 en 1980. Tabel 9 geeft ons cijfers voor de drie posten telkens opgedeeld in enerzijds de faculteiten en anderzijds de algemene, centrale diensten. Voor de post werking komt daar nog de reserve bij. Voor de werking ziet men de procentuele verhouding in figuur 3.

Laat ons even stilstaan bij de post werking. Men merkt een drastische afname van de reserves en een niet te verwaarlozen toename van de werkingskredieten van de centrale diensten! Het globaal bedrag toegekend aan de faculteiten voor 1980 is identiek hetzelfde als dat voor 1979, er zijn evenwel schommelingen tussen de faculteiten onderling. Dit laatste meldden we reeds in vorige paragraaf. Dit wil zeggen dat de faculteiten gezien de stijgende kosten, in feite minder geld dan vorig jaar krijgen om hun dagelijkse kosten van onderwijs, onderzoek en administratie te dekken. Voeg daarbij nog de kleinere pot van de reserves om eenmalige uitgaven mee te betalen, dan ziet men dat de faculteiten hun broeksriem stevig moeten aansnoeren! Weliswaar geen nood, want sinds dit jaar is er een bijkomende gedronn op bepaalde kosten van onderwijs te dekken: de overgedragen inschrijvingsgelden. Hierover merkt men in één van de volgende afleveringen,

maar we vermelden toch dat het wel om een bedrag van meer dan 79 miljoen gaat, dat je in feite gedeeltelijk bij de reserves kan voegen. Overigens moeten we wel vermelden dat er in de pot van de reserves nog wel overschotten zitten van vorige jaren, bv. de provisie van de uitrusting van nieuwbouw.

De stijging van de werkingsgelden voor de algemene diensten kan een bewuste politiek zijn: het beleid en het geld centraal houden. Natuurlijk zijn er "natuurlijke" oorzaken van de stijging: de toenemende administratiekosten door automatisering en uitbreiding; het beëindigen van de samenwerking KUL-UCL, zodat alle kosten nu op Leuven terecht komen; de toenemende huishoudingskosten door de stijgende energieprijzen (1978: 99 miljoen, 1980: 148 miljoen), en de stijgende behoeften van kleinere diensten zoals o.a. archief en hulpdiensten. Maar laat ons wel opmerken dat dit ten koste van de middelen voor o.a. onderwijs en onderzoek in de faculteiten is! Voor 1981 zal een stijging van de faculteitskredieten hoogst waarschijnlijk niet doorgaan en zelfs een afname wordt niet uitgesloten.

Zonder evenwel mogelijke oplossingen voor het opvangen van de toenemende spanning tussen de staats-toelagen en de behoeften van de KUL voorop te stellen, hetgeen eerder een politieke discussie is (vb. verhouding onderwijs/onderzoek, lonen AP, lonen WP, lonen ATP, algemene tewerkstelling, ...) en buiten de bedoeling van deze reeks valt, moeten we ons evenwel zeer bewust zijn van het gegeven. Tenzij er (veel) meer geld komt van de Minister, zullen er drastische besparingen moeten gebeuren en zullen politieke en sociale verhoudingen zeer scherp gesteld worden.

In deze bijdrage las men hoe de staats-toelagen evolueren, om welke totale bedragen het telkens gaat, en dat de financiële situatie zeker niet goed te noemen is. Volgende keer maken we kennis met het niet-geaffecteerd patrimonium.

SCHEMATISCHE WINKSTELLING VAN DE VERGICHTINGEN (OVERDRACHTEN)

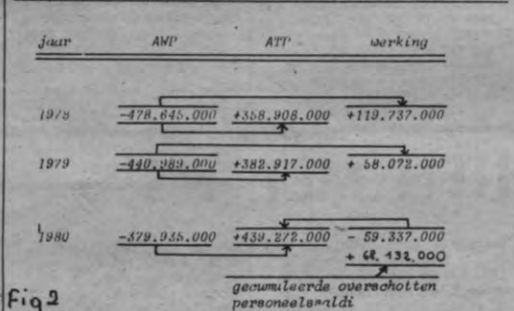

Fig. 2

krijgt werking niets meer van AMP en er treedt daar dan een groter tekort op. Dit vult men aan met gecumuleerde personeelswajdi, overschotten van de voorgaande jaren. Het tekort op werking met men bovendien ook absoluut zien, in die zin dat het bedrag dat de KUL begroot voor de post werking afneemt!! Maar hierover meer in de volgende paragraaf.

Laat ons eens tabel 8 bekijken en de jaarlijkse procentuele stijgingen van de posten en het totaal bestuderen. Men ziet dat het bedrag van de toename van de staats-toelagen in 't algemeen en van de drie posten in 't bijzonder afneemt. Merk

- eenmalige uitgaven zullen gespekt worden uit beschikbare reserves of uit de ontvangsten van het niet-geaffecteerd patrimonium (i.e. inschrijvingsgelden en bankinstellingen). U merkt dat indien de trend van onderindexatie van de staats-toelagen zich blijft handhaven voor de komende jaren de KUL een regelrecht bankroet tegemoet gaat!

MEER SPECIFIËREN IN DE BESTEMMING

In deze paragraaf geven we

TAB. 6 PROCENTUELE VERDELING VAN DE STAATSTOELAGEN

Jaar	AMP	ATP	werking
1975	58,4	16,9	24,7
1976	59,4	17,3	25,3
1977	60,4	17,6	28,0
1978	61,6	17,9	20,5
1979	62,0	17,8	20,3
1980	62,1	17,7	20,3

TAB. 7 PROCENTUELE VERDELING VAN DE GEGROTE BEHOEFTE

Jaar	AMP	ATP	werking
1978	47,8	27,9	24,4
1979	50,3	28,3	21,6
1980	51,2	28,7	20,1

VERSLAG ACADEMISCHE RAAD

STUDIEBELASTING

De leden van de A.R. namen kennis van het onderzoeksrapport van E. Depreux, M. Bracke en J. Mans, medewerkers in de dienst studentenvoorzieningen. "Empirisch onderzoek van enkele kwantitatieve aspecten van de studielast in vijf studierichtingen van de KUL. De evolutie tussen 1962 en 1978" Hierin vertrok men van twee hypothesen:

1. Het globaal aantal uren verplicht programma in de faculteiten is over deze tijdspanne toegenomen.
2. Het globaal aantal te leren bladzijden in de faculteiten is over deze jaren toegenomen.

Deze uitgangshypothesen werden grosso modo bevestigd.

De tekst besluit met de volgende oproep: "Zowel het mogelijke feit dat een aanzienlijk deel van de studentenbevolking door het onderwijsbestel aanzienlijk zou geschaad worden in gezondheid en ontplooiding, als de mogelijkheid van een onkritische, oppervlakkig naipende intellectuele elite, moet de universaliteit tot bezinning en eventuele actie aanzetten."

Vice-rector Servotte meldde dat de dienst van Universitair onderwijs dit jaar meerdere onderzoeken doet naar de studiebelasting in meerdere jaren van richtingen in positieve wetenschappen.

Zoals de auteurs zelf in hun rapport melden moet er gewaardeerd worden op de beperktheid van het onderzoek en daaruit voortvloeiend op de draagwijdte van conclusies. Het onderzoek laat niet toe rechtstreeks conclusies te trekken m.b.t. gezondheid of feitelijke studiebelasting van de betrokken studenten. Nochtans heeft dit onderzoek bewerkstelligd dat er in 10 studiejaar van de KUL het

totale studiepakket m.b.t. het aantal bladzijden en verplichte uren, de aandacht kreeg van doemten, terwijl tot dan toe slechts student-entree geconfronteerd werden.

Merk tot slot nog op dat de geplande DUO-onderzoeken nog geen studietoelichting van humane wetenschappen behandelde.

DOCTORES HONORIS CAUSA

Er werd vertrokken vanuit een dubbele optiek: de disidenten en de Vlamingen in de wereld. Voorgloep valt hier niet meer over te vertellen want er moeten nog contacten gelegd worden. Een punt: er zal wel een Pool bijzitten.

KIESCOLLEGE

Naar aanleiding van de rektorverkiezingen op 't einde van dit academiejaar stelde zich het probleem van het al dan niet opnemen van een delegatie van het administratief en technisch personeel in het kiescollege. Dit bestaat uit alle leden van de faculteitsraden en de leden van de academische raad, voor zover ze niet zetelen in een Faculteitsraad.

De A.R. nam kennis van een concreet voorstel van decaan De Cock (psychologie en pedagogie) m.b.t. het opnemen van een A.T.P.-delegatie. Na heen en weer discussieer is het besluit dat er voorslagnog geen ATP zal meestemmen voor de nieuwe rektor. Het argument was dat men vanuit A.R. geen geleiding, zij het A.P. (proffen), zij het W.P. (assistenten), zij het studenten, kan verplichten hun procentueel aandeel te doen afnemen door het aanvaarden van het ATP.

In 1979 meende een bijzondere vergadering van het bureau AR en Doanen in Parijs dat het ATP dient deel te nemen aan de rektorverkiezingen. Vermits de volgende verkiezingen reeds in 1981 plaats hebben, mag niet getalend worden met de besprekingen omtrent de deelnemingsmodaliteiten. (sic)

Men merkt op dat er tot nu toe geen concreet voorstel op tafel gelegen heeft. Nooh het uitvoerende orgaan BAR, nooh een eventuele ad hoc-groep heeft een voorstel uitgeleverd. Nu er een voorstel van een decaan op tafel ligt voert men zijn principiële akkoorden (o.a. in Parijs) niet uit.

De profren zeggen een onduidelijk neen tegenover een procentuele afname van hun aandeel in de faculteitsraden en in het kiescollege. Volgens hun staatsrecht hebben ze recht op minstens 80 % van het aantal zetels. Laat ons dit even illustreren: Stel dat een faculteitsraad bestaat uit 100 leden: 60 profren, veertien vaste en dertien tijdelijke assistenten en dertien studenten. Wenst men een delegatie van het ATP op te nemen zonder aan de 80% van de profren te komen en zodanig dat het aantal ATP overnemen met het aantal studenten en assistenten dan zou die raad er als volgt uitzien: 60 profren, 10 vaste en 10 losse assistenten, 10 studenten en 10 ATP's.

Een ander systeem is dat iedere geleiding equiproportioneel toegeeft, het resultaat is dan: 54 profren, 12 vaste en 11 losse assistenten 11 studenten en 12 ATP-ers. En dit laatste willen de profren dus niet.

NIEUWE CAO VOOR HET ATP

De AR nam kennis van het ontwerp van een nieuwe CAO voor het ATP. De algemene beheerder, G. De Clerq zal een overzicht van de nog hangende geschilpunten tussen de gesprekspartners en sprak de hoop uit dat de nieuwe CAO in december bekrachtigd kan worden.

STUDENTEN-VERTEGENWOORDIGING

Er werd een nota neergelegd door de studentenvertegenwoordiging waarbij gevraagd werd dat er binnen elk Faculteitsbureau een waarneming zou toegelaten worden van studenten en W.P.

Nadat enkele leden van de AR hun meestal positieve ervaringen toelichtten, werd vanuit de studentenvertegenwoordiging om een aanbeveling gevraagd door de AR gericht aan alle Faculteitsbureaus. De Somer kaatste de bas echter terug naar de studenten en vond dat het initiatief maar bij hen moest liggen: ze moeten op voorhand de dossiers maar eens komen doornemen.

Men stippie hierbij even de houding van het WP aan: bij monde van hun vertegenwoordiger K. Heremans, voorzitter van LOVAN (de Ieuvense assistentenvereniging) zeiden ze dat ze "deze eis van vertegenwoordiging van het WP in de faculteitsbureaus op dit ogenblik niet stellen" en dat ze zich dan distantiëren van deze nota van de studenten.

Terecht werd door sommige leden van de AR, zowel dekenen als studenten, het belang beklemtoond van een waarnemer op het Bureau. Dit orgaan, dat binnen elke Faculteit functioneert als het dagelijks bestuur, zou toch op een directe wijze de belangen moeten vertegenwoordigen van alle geleidingen. Een studentenvaarnemer op de Bureau betekent een snellere en efficiëntere doorstroming van informatie in de twee richtingen.

Het argument dat het bureau zich alleen bezighoudt met personeel en zodanig alleen voor "ingevulden" (zeg profren) toegankelijk zou zijn, kan alleen naar betreurd worden, omdat men toch concrete voorbeelden aan de KUL heeft waar men studenten toelaat op het bureau (met de melding dat de personeel behandeld worden als de studenten de vergadering verlaten hebben). Trouwens in het kader van een degelijke participatie kan ook dit herzien worden.

EXAMEN-REGLEMENT ARTIKEL 12

Naar aanleiding van een concreet voorval in psychologie - waarvoor u reeds eerder gezien heeft - vroeg decaan De Cock meer uitleg over de interpretatie van artikel 12 van het examenreglement. Hierin stelde de AR vorig jaar dat de ombudsman autonoom kan uitmaken of er in hoofde van de examinandus sprake is van overmacht en desgevallend een nieuwe examenregeling treft. De AR stelde dat indien de student uitstel kan krijgen van een prof, dat er niets op tegen is dat hij dit aan de prof gaat vragen.

JSTH

WACHTEN MET NC

(vervolg van p.3)

schuldigd. Zijn adviseur, Dr. Peers, had zich in de namiddagzitting uitgesproken voor de "noodzaak" van een beheersing van het aanbod aan medici" en een "oriëntatie van het aanbod naar een vermindering". Hij vertolkte daarmee het standpunt van de minister.

KONTEKST ZIEN

Een eventuele numerus clausus zou geen losstaand feit zijn in de gezondheidszorg, maar zou in een reeks kaders kunnen worden gestuurd. O.m. is numerus clausus een element in de medische vrije-markt-ekonomie (en haar subsidiëring), een faktor in de machtsverhoudingen tussen syndicale artsenkaders, ziekenfondsen en regering, een onderdeel in een gezondheidsbeleid dat blijkbaar nog te realiseren is en, tenslotte, een aspect van een opleidingsproblematiek. In dit en in de andere artikels op deze bladzijde, de cruciale lijnen van de controverse.

NUMERUS CLAUSUS KOSTEN-BESPAREND ?

Alle voorstanders van NC zonder onderscheid beginnen hun uiteenzetting met impressionante cijfers over het aantal artsen per inwoner in België. Na Italië heeft België inderdaad de hoogste verhouding artsen per inwoner van de E.E.G., nl. 1 arts op 400 à 420 inwoners. In 1985 zal dat volgens de ramin-

gen van A. Bonte (RUG) één arts op 330 inwoners zijn en in 1990 één op 300. Als er niets gebeurt. De voorstanders van NC vinden één arts op 300 inwoners onbetaalbaar. Wanneer we hun redenering nader bekijken zien we dat zij als uitgangspunt nemen dat elke bijkomende geneesheer zich verzekert van een loon dat overeenkomt met dat van zijn gefinancierde collega's. Dat kan alleen als het aantal geneskundige prestaties dat door de bevolking wordt verbruikt evenredig aan het aantal geneesheren stijgt. Economisch beschouwd is dat een magische gedachte. Het betekent bv. dat het aantal te repareren fietsen zou stijgen evenredig aan het aantal fietsemakers, het verbruik van een product evenredig aan de produktie. Dat is onzin. En er zijn cijfers - zowat de enige cijfers die tijdens het debat NIET zijn aangevochten - die aantonen dat de redenering

niet opgaat. Bekijken we de onderstaande tabel. We beschouwen hier enkel de huisartsen. Andere categorieën (specialisten) zijn een geval apart waarop we verderop ingaan.

Deze tabel toont aan dat er een daling is van het aantal prestaties per huisarts (en daarmee - theoretisch - van het inkomen van de huisartsen). Het aantal consumpties per inwoner stijgt, doch in geen geval evenredig met het aantal huisartsen. Het aantal bezoeken per inwoner stabiliseert zich zelfs volkomen.

Anders ligt de zaak voor de specialisten. Zoals bij de huisartsen daalt het aantal consultaties per specialist - van 1.828 (1974) tot 1.389 (1978). Het globale aantal consultaties van specialisten stijgt sterker dan bij de huisartsen (van 1,34 naar 1,53 per inwoner). Er zijn

Overzicht van prestaties van huisartsen

JAAR	1	3	5	7	8
1973	8.086	2.178	2.299	1,81	2,29
1974	9.057	1.995	2.096	1,85	2,31
1975	10.548	1.705	1.707	1,83	2,16
1976	10.182	1.825	1.780	1,89	2,15
1977	10.480	1.791	1.699	1,91	2,10
1978	11.316	1.718	1.617	1,98	2,14

1 = aantal huisartsen
3 = consultaties per arts
5 = bezoeken per arts
7 = consultaties per inwoner
8 = bezoeken per inwoner

Bron : Diensten voor de programmatie van wetenschapsbeleid.

bovendien meer specialisten (8.548) dan huisartsen (7.809) (cijfers op 1.1.80).

De voorstanders van NC schuiven deze cijfers naar voren om een verband te suggereren tussen de deficieten van de Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV) en het aantal artsen. Maar de sterke stijging van de uitgaven van het RIZIV is niet aan de artsenhonoraria te wijten - hun aandeel in de uitgaven daalt tussen 1966 en 1977 van 34% tot 25%, maar eerder aan hospitalisatiekosten (van 13,9 naar 20,8%) en aan de expansie van de klinische biologie (van 6,4% naar 11,3%). Juist deze uitgaven zijn gebonden aan het gedrag van de specialist "die bepaalde dure onderzoeken al dan niet verantwoord aanvraagt" (Numerus clausus, 1980, p.2). Het is dan wel ironisch dat op dit moment al een feitelijk NC geldt voor specialisten en dat al sinds 1970. Toen immers werd bepaald dat er één specialist kon worden opgeleid voor elke 7 academische ziekenhuisbedden. (Lezing Bonte, 26.11.80)

Samengevat : bewezen is enkel dat de globale medische consumptie stijgt en dat het aantal artsen stijgt. Voor de huisartsen alvast is niet bewezen dat deze twee factoren verband houden met mekaar. De consumptiestijging zou andere oorzaken kunnen hebben : veroudering van de bevolking, een veranderend "gezondheidsprofiel" (verschrijving naar chronische ziekten, beschaafde ziekten...), etc.

ZOUT OP DE PATATTEN

Een tweede reeks opmerkingen in de discussie beschouwt hetzelfde overaanbod van artsen niet meer vanuit het RIZIV-faciliteit maar vanuit de "leefbaarheid van het artsenberoep". (Deze stelling is onveranderbaar met de eerste, die immers zegt dat het aantal prestaties evenredig stijgt met het aantal artsen.) Dr. Beckers (strekking WJnen) bracht op het debat naar voren, met een onmiskenbaar dreigende onderton, dat de artsen zich nu al geen behoorlijk inkomen kunnen verzekeren en dat ze in de toekomst tot oneerlijke praktijken zullen worden gedwongen. Op de debatavond bleek dit punt onbespreekbaar, niet alleen omwille van de emoties die het oproep, maar ook omdat er geen algemeen aanvaarde gegevens zijn over de inkomens van artsen.

Volgens de resultaten van het Nationaal Onderzoekprogramma (Ivo Huysens e.a.) werkt de gemiddelde huisarts 60 uur per week, of 9000 prestaties per jaar (40 per dag) of 14'20" per patiënt per prestatie (aankleden inbegrepen). Van de 2.750.000 die dat gemiddeld opbrengt "geeft hij (volgens zijn belastingaangifte) ongeveer de helft aan administratie, verplaatsingskosten, akkommodatie, lomen medewerkers en dergelijke. Op 1.300.000 fr. (ong. 100.000 fr. per maand) betaalt de gemiddelde arts belastingen." (Gegevens van de diensten voor programmatie van het wetenschapsbe-

vervolg op blz. 6

TOETSEN TE MADRID

Vorige week is in Madrid de toetsingskonferentie over de akkoorden van Helsinki van start gegaan. De eigenlijke konferentie die op 11 november zou beginnen en tot diep in het voorjaar zou moeten duren, werd vooraf gegaan door een voorbereidende vergadering die de agenda van de konferentie moest samenstellen. Deze voorbereiding verliep echter niet van een leien dakje.

VOORBEREIDINGEN

De voorbereidende vergadering die al negen weken op voorhand was gestart, bleek toch nog over een tijdstekort te strijken. Op de vooravond van 11 november, wanneer de eigenlijke konferentie moest beginnen, bleken de Russische delegatie's nog altijd een omvrijbaar standpunt in te nemen, in verband met de tijd die er zou mogen worden toegekend aan het onderwerp van de mensenrechten. Om de impasse te laten aanslepen hadden de delegaties een sublieme inval gekregen om de klok "stil te zetten" zodat elf november voor hen enkele uren later zou aanbreken. Toen er per slot van rekening toch geen vooruitgang werd geboekt, stelde de Nederlandse delegatie voor om de tijd maar verder te laten lopen en af te stevenen op elf november. Dit

werd door de Oostblok-landen aanvankelijk geweigerd, zodat de konferentie ten dode opgeschreven leek.

De Spaanse afgevaardigden wisten de Russen van hun "stilstands"-standpunt echter af te brengen en besloten werd om de konferentie te laten van start gaan, terwijl over het hete hangijzer verder zou worden onderhandeld.

ACHTERGRONDEN

Waarom legde de Sovjet-Unie zich nu dwars? De knelpunten waar de discussie op vast liep hielden verband met de mensenrechten. De SU heeft zich tegen dat gespreksonderwerp verzet omdat ze er van uitgingen dat dit inmenging in de binnenlandse politiek was, waarover men het in Helsinki eens was dat dit vermeden of zelfs verboden moest worden. In Hel-

sinki had de SU dus blijkbaar een verdedigingswapen ingebouwd. Door enerzijds toe te geven dat mensenrechten moeten gerespecteerd worden, bouwden ze anderzijds een muur die moeilijk af te breken is door te stellen dat het binnenland heilig is. In Helsinki werd het probleem van de mensenrechten echter streng verboden met de eis van vrij verkeer tussen verschillende landen. Hierin konden de SU-afgevaardigden echter geen toegevingen doen. Door de moeilijkheden i.v.m. vrij verkeer tussen de beide Duitslanden is dit probleem echter weer actueel geworden.

HET WESTEN

Anderzijds hadden ook de Westerse landen af te rekenen met moeilijkheden rond mensenrechten. Vanuit Nederland wezen bv. de Molukkers erop dat hun situatie in Nederland ook nog niet is wat ze moet zijn en

ook de Amerikaanse indianen protesteerden tegen discriminatie in hun land. Uiteindelijk werd op de vooravond van de konferentie beslist dit onderwerp verder te bespreken terwijl de eigenlijke konferentie al van start zou zijn gegaan, in de hoop dan later tot een oplossing te komen.

EVOLUTIE

Toch zijn er nog lichtpuntjes in deze konferentie te bespeuren. Zo zou de machtswisseling in Amerika een rol kunnen spelen in de zin dat er van Amerikaanse kant minder nadruk

zou worden gelegd op strikte toepassing van de mensenrechten. Of wij daar zoveel gelukkiger mee moeten zijn is natuurlijk de vraag. Misschien dat de konferentie er baat bij vindt, de wereldbevolking zal er uiteindelijk niet beter bij varen. Een ander en positiever

punt is wel dat in het Warschau pakt de onvoorwaardelijke solidariteit begint te tanen. In de hele 'klok'-affaire bv. nam Polen hetzelfde standpunt in als de Westerse landen. Het is duidelijk dat een meer toegeeflijke houding van de leden van de beide blokken meer kan bijdragen tot ontspanning in Europa dan een minder geïnteresseerde houding in verband met de rechten van het individu. Hoe de konferentie uiteindelijk zal evolueren is zo goed als onmogelijk te voorzien. Dat het er zeer moeilijk en voor buitenstaanders onbegrijpelijk aan toe zal gaan staat nu al vast. De kunstgreep met de tijd mag hierbij dienen als een pittige zij het verontrustende anekdote. Wij zullen wel tot ver in het voorjaar moeten wachten vooraleer we iets meer gaan begrijpen van wat er zich in Madrid afspeelt tenzij een nieuwe wereldoorlog verdere discussie overbodig zou maken.

Breznev in betere dagen. De konferentie van Madrid kan gemakkelijk ontaarden in een spelletje "wie wordt de zondebok". Maar hebben de Russen hun Afghanistan, Nederland heeft zijn Molukkers, de V.S. zijn Indianen, en eigenlijk mag men zich afvragen welke rol wijzelf in Zaïre spelen.

DE VAKBOND: ZONDEBOK VAN DE KRISIS ?

Donderdag 27 november stonden in de Valk de vakbonden terecht. Leden van de jury, de 'gezworenen' zoals dat in onze te vereenvoudigen rechtstaat heet, waren prof. Blanpain, specialist arbeidsrecht, W. Desayere, econoomist en VU-parlementslid, Mr. Schoeters, lid van het ABVV en Mr. De Feyter, VEV. Interessant, zeker enkele dagen nadat het regeringsontwerp ter sanering van onze economie, resultaat van de NAK, aan de publieke opinie was bekend gemaakt.

Welke is de rol van de vakbonden binnen het geheel van de economische activiteit in België? Indien we deze vraag beantwoord hebben wordt het pas mogelijk de schuldvraag, zoals ze in de titel van het debat verweven zit, op zijn juistheid te beantwoorden.

HISTORISCHE SCHETS

Sinds WO II, zo schetste prof. Blanpain, bestaat er in België de sociale autonomie van de vakbond. Dit houdt in dat de vakorganisaties het overleg inzake lonen e.d. autonoom, d.i. los van regeringsbemoedissen voeren. Sinds 1975 is hierin in die mate verandering gekomen dat ook de regering aan deze onderhandelingen participeert. Of dergelijke onderhandelingen een kans op slagen maken hangt volgens Blanpain van twee factoren af: de mate waarin de onderhandelaren van staatsmanschap getuigen en is ook afhankelijk van de structuur van de vakorganisatie. Indien de macht van de basis van organisatie groot is zoals in België, zal het aanvaardbaar-

heidsrisico groter zijn dan wanneer de macht van een vakorganisatie vooral aan de top gesitueerd is zoals in Noorwegen.

De vraag of de onderhandelaren van de vakorganisaties voldoende staatsmanschap bezaten om de met patronen en regering genocieerde voorstellen als acceptabel te doen voorkomen aan de basis, werd door prof. Blanpain met de nodige reserves beantwoord. Hij vreesde namelijk dat bepaalde groepen binnen het ABVV (vrouwen, bedienden, de overheidssektor) erg weigerachtig zullen staan tegenover de door de regering gedane voorstellen. Volgens prof. Blanpain heeft de NAK zes maanden te vroeg plaatsgevonden, omdat sommige syndicale leiders op dit ogenblik nog onvoldoende overtuigd zijn van de noodzaak van een dergelijk overleg. De werkgevers verweet hij daarentegen dat ze al dertig jaren schermen met argumenten in de stijl van: het gaat slecht met onze economie, we staan aan de rand van het bankroet enz., terwijl ze angstvallig weigerden hun boeken open te leggen. Nu het werkelijk minder goed gaat, zijn ze daarentegen plots

wel bereid inzage te geven in hun financiële verrichting.

DOELSTELLINGEN

G. Schoeters van het ABVV begon met het schetsen van de doelstellingen van zijn organisatie nl. het geven van een rechtvaardige plaats aan de arbeider in onze maatschappij. Omdat arbeiders, door het feit dat ze 'enkel' arbeid aanbrengen, leven van een productieapparaat vond hij het logisch dat men probeert op datgene waarvan men afhankelijk is greep te krijgen en er inzicht in te verwerven.

In die optiek is, naast een politieke en sociale democratie die grotendeels door toedoen van de vakorganisaties ontstonden, de economische democratie het naaste streefobject van een vakorganisatie anno '80. De doelstellingen van de vakbond gaan dus verder dan het eisen van loonsverhoging.

SCHULDIG ?

In verband met de hoofdvraag van het debat pleitte hij onschuldig. Landen waar vakorganisaties, (bv Frankrijk, Nederland) omwille van het feit dat ze veel minder leden tellen (35% tgo. België 75%) zwakker staan, lijden even sterk onder de economische crisis dan België.

Het verwijt dat vakorganisaties een gebrek aan verantwoordelijkheid zouden hebben wees hij van de hand.

Hij poneerde daarentegen dat bepaalde groeperingen zijn organisatie juist verweeten te mak te zijn. Deze groepen wijzen elk overleg van de hand. We moeten onze eisen aan het patronaat kenbaar maken, indien ze worden verworpen rest er ons maar één wapen nl. staking zo stelde hij. Tegenover dergelijke standpunten, die enigzins vesteringsklimaat in België onmogelijk zouden maken, voert het ABVV een conservatief beleid.

In verband met de voorstellen van de NAK, voeld Schoeters ernstig rekening met het feit dat ze door het ABVV kongres van twee dec. wel eens zouden kunnen worden afgewezen.

Ofschoon een aantal onderdelen (energiepolitiek, sociale zekerheid) mits enkele kleine correcties haalbaar zijn, zijn er andere onderdelen die voor bepaalde groepen van het ABVV waarschijnlijk volstrekt onaanvaardbaar zijn.

Om met het meest algemene te beginnen: bepaalde groepen in de samenleving, van wie men op geen zuizende franken na hun inkomens kent, vragen andere groepen (de meerderheid), van wie men tot op de frank na hun inkomens kent, te matigen.

De door de regering voorgestelde maatregelen, aanvankelijk als een van de hoofdbedoelingen hebbend om meer werkgelegenheid te creëren, garanderen dit gezinsdijns slotte gaan de loonmaatregelen flagrant in tegen,

in het kader van tweejaarlijkse kollektieve arbeidsovereenkomsten, eens afgesloten, achteraf terug op de helling te zetten. Er zijn volgens Schoeters echter wijzigingen mogelijk en de vakbonden blijven bereid de onderhandelingen voort te zetten.

Hij wees er in dit verband trouwens op dat er sinds '73 een grote matiging in de vakbondseisen is vast te stellen. Van meer kwantitatieve is men meer gaan overschakelen op kwalitatieve eisen (humanisering van de ondernemingen, arbeidsduurverkortung e.d.).

BELGISCHE POLITIEK

Tot slot gaf De Feyter (VEV) een uiteenzetting die je best zou kunnen vatten onder de hoofding 'sammiere en onvoldoende inleiding van de Belgische politiek'. Hij wist ons o.m. te vertellen dat de CVP wel, en de SP geen standpartij is.

Op de vraag welk het antwoord van het patronaat op de regeringsvoorstellen zal zijn zei De Feyter dat ze mogelijks ook door het VBO zouden kunnen verworpen worden omdat ze niet ver genoeg gaan. Als maatregel die hem wel zouden volstaan noemde hij de opschorting van de index met minstens één jaar. Gelukkig hebben we in België nog zo iets als sociaal overleg.

nl. vakbonden die a. door op zijn...
nl. mak de onmog. heb het esk.

NATIONALE ARBEIDSKONFERENTIE

Matiging en aftopping. Het zijn de twee sleutelwoorden in het op til zijnde economische herstelplan van de regering, dat op de voorbije arbeidskonferentie (NAK) breed besproken is door vertegenwoordigers van regering en sociale partners. Deze NAK is er gekomen om te proberen een consensus te bereiken over wat nodig en wat haalbaar is om onze economie uit de crisis, om -zoals ten allen kante beweerd wordt- de welvaart en het welzijn van de bevolking veilig stellen.

HET HEIL VAN ONZE KINDEREN

Premier Martens stelde het bij de aanvang van de conferentie als volgt: voor de huidige economische crisis bestaan geen mirakeloplossingen. Een economisch herstel zal zware inspanningen inzake investeringen eisen, wat tijdelijk offers noodzakelijk maakt. Het komt erop aan deze zo evenwichtig mogelijk te spreiden over de bevolking. Het Verbond van Belgische Ondernemingen bij monde van hun woordvoerder Pulinx is het erom te doen de lasten op het bedrijfsleven te drukken en zodoende de handicaps van het Belgische bedrijfsleven te verminderen in de race om vreemde markten te veroveren. Hiermee doet hij meer bepaald op het loonniveau en de fiscale druk in ons land. Dit is een noodzaak, willen we koopkracht en sociale zekerheid op hun huidige peil houden. Het is eenvoudig de prijs die we moeten betalen voor het behoud van onze welvaart en vooral die van onze kinderen. Deze keer dus niet de ziel van het kind. Wel harde munt. We leven momenteel boven onze stand: we teren vandaag op wat morgen nog moet geproduceerd worden. Daar moet maar 's eindelijk komaf mee gemaakt worden.

den, aldus Pulinx. Of nog: een patronale aanval in regel. De vakbonden worden duidelijk in de verdediging gedrukt: nogal vaak worden garanties voor de toekomst geëist, veiligstellen van de tewerkstelling vrijwaren van de sociale verwoestingen: ziekte- en invaliditeitsverzekering, werkloosheidsuitkering. Behoud van de koppeling van de lonen aan de index en een begin van aanpak van een serieuze inkomensverdeling zijn voor hen onontbeerlijk in een vernieuwde

VERMAGERINGS-KUUR

Nu, wat er maandag, na een week debatten, uit de bus gekomen is, bestaat uit 5 luiken: tewerkstelling en inkomensmatiging, fiscaliteit (dit behelst dan voornamelijk de strijd tegen de fiscale fraude), demokrasisering van de economie, herstel van de sociale zekerheid. Gezien de ruime aandacht die in de dagbladers de afgelopen week besteed is aan de maatregelen zelf, is het weinig zinvol hierop in detail terug te komen. De ruggespraak met het plan is echter de essentiële bijdrage die de gezinnen moeten leveren tot de gezondmaking van onze economie. De regeringsvoorstellen terzake beogen vooral een gezamenlijk maken van de openbare financiën enerzijds, een herstellen

NAK: EEN FENOMEEN?

Het is geleden sinds 30 maart 1948 dat er nog een Nationale Arbeidskonferentie is samen gekomen. Ruim 32 jaar. Terminste, als je de Economisch en Sociale top van 1970 en de Nationale Conferentie over Tewerkstelling van 1973 buiten beschouwing laat. Niettemin een hele tijd. De afgelopen jaren slaagde men er zelfs niet meer in enig interprofessioneel akkoord af te sluiten. Acht Nationale Arbeidskonferenties vanden reeds plaats. De eerste in 1939. Je zou dus kunnen stellen dat deze bijzondere vorm van sociaal overleg ontstaan is vanuit een oorlogsklimaat. Wat overigens al naar voor komt uit de verklaring bij de opening van de conferentie op 21 december 1939: "Zich ten volle bewust van de moeilijkheden die zich voor ons land aandienen, gezien de staat van oorlog tussen onze belangrijkste buurlanden, ver-

klaren de patronale en syndikale vertegenwoordigers samen te willen zoeken naar de economisch meest adequate en sociaal meest verantwoorde oplossingen voor de problemen die zich aan onze aandacht opdringen, en dit in een sfeer van loyale samenwerking en wederzijds respect." Vandaag betreft het uiteraard geen oorlog in de 'enge' zin van het woord. Een voorzien tekort op het staatsbudget van 160 miljard, een gat van 250 miljard op onze betalingsbalans, de werkloosheid, die met 350 000 eenheden -een nog steeds stijgend aantal- onaantoonbare afmetingen heeft aangenomen, evenzoveel oorzaken van een zich aandienend economisch oorlogsklimaat. Even gevaarlijk als destijds... dezelfde bekommernissen... de aandacht van de sociale gesprekspartners gaande moesten houden. N.A.K. Anno 1980 ?!

van de rentabiliteit van de bedrijven anderzijds. Dit vanuit de optiek dat enkel een verhoging van de productieve investeringen nieuwe werkgelegenheid kan creëren. Moeilijk is het om beide objectieven gelijktijdig waar te maken. Niet gewanhoop!

De redenering is als volgt: als je besluit tot een sanering van de overheidsfinanciën en de sociale zekerheid kan je, vanuit de rentabiliteit van de bedrijven deze laatste niet zwaarder gaan belasten. Dus zijn het de gezinnen die moeten opdraaien via besparingen in de overheidsuitgaven.

Van de andere kant moet de rentabiliteit van de bedrijven nodig opgevijzeld. Dit gaat via een strakke inkomensmatiging: de lasten op de bedrijven verminderen drastisch en op die manier zou tevens onze betalingsbalans op termijn aangezuiverd kunnen worden. Waar blijft in dit alles de werknemer, werkloze, de zieke, werkonbekwame, de thuiswerkende moeder... zij hebben alvast niet om deze vermagingskuur gevraagd. Van een breed publiek debat was evenmin sprake.

Integendeel is aan dit cenakel-debat een ware media-campagne voorafgegaan. Zo bloketterde 'De Standaard' tijdens de week van de N.A.K. op zijn voorpagina dat een enquête had uitgewezen dat de bevolking bereid kon gevonden worden om een bijdrage te leveren in het besparingsplan van de regering, dit op voorwaarde dat het de werkgelegenheid ten goede zou komen. In ruil voor deze vage belofte moet evenwel veel ingeleverd worden: vooral de loonmatiging, die zelfs voor een heel aantal kleine lonen zal neerkomen op een reële loonsderving (+35000 bruto) en de hakbij in de vervangingsinkomens vallen zwaar te verteren. Na de vakbondskongressen van 2 december (dan is dit nummer al van de pers) zal wellicht duidelijker zijn hoe haalbaar dit regeringsvoorstel in werkelijkheid is. En meteen het voortbestaan van deze regeringscoalitie.

De kraan wordt langzaam dichtgedraaid, ook aan onze universiteiten, de deflatiepolitiek treedt in werking. Hoe lang nog voor de gehele sociale sector het moet ontgelden? Deze en andere vragen stellen we in volgende editie aan een aantal professoren... een academische visie op het probleem. Een nog niet gehoorde stem in de discussies.

WACHTEN MET NUMERUS CLAUSUS

vervolg van blz. 6

leid, gepubl. in Mededelingen 1, Algemeen Syndicaat, p.19 (themanummer). Dergelijke gegevens worden door dr. Beckers en dr. De Brabanter betwist. Zij wijzen erop dat ze werden opgemaakt op grond van steekproeven die enkel huisartsen in de bloei van hun carrière bevatten. Begrijpeningen moeten het rooien met 10 consultaties per week. Wat er ook van zij, zolang er geen harde cijfers op tafel komen is er geen mogelijkheid om verantwoorde beslissingen te nemen. En precies de artsenkamers zelf zijn weigerig daarvoor het materiaal te leveren. Aan bovenstaande (onbewezen) stelling - het artsenberoep is onleefbaar geworden door te grote onderlinge concurrentie - koppelde Beckers tijdens het debat een fraai aantal apokalyptische voorspellingen. - De artsen, nu en in de toekomst, komen door hun gebrek aan praktisch onvoldoende in contact met uiteenlopende ziektebeelden en bieden dus geen kwaliteitsverzorging meer. - Een hervordering van het werk is onmogelijk omdat er ook nu al onvoldoende werk is. Meer nog, gebrek aan werk drijft artsen naar de alternatieve geneeswijzen die meer met toverij en bijgeloof te maken hebben dan met geneeskunde. - Tenslotte wordt het beroep op deze manier onaantrekkelijk. Geneeskunde "zal er dan enkel nog zijn voor de klungels die het in een beter vak niet meer kunnen waarmaken" (sic!).

Het uitgangspunt van deze prognoses is betwistbaar, ja zelfs onwaarschijnlijk, en zij kunnen dus moeilijk ernstig worden genomen. De laatste van de reeks is grof beledigend voor studenten die minder 'prestigieuze' richtingen kiezen. Zoals algemeen bekend bestaat er een zekere correlatie tussen sociale afkomst (status thuis) en studiekeuze (latere beroepsstatus). Studiekeuze wordt lang niet enkel door "aanleg" of "intelligentie" bepaald. Op Beckers' bewering dat de huisarts zijn 60 uur per week nodig heeft om "bij te blijven" weze opgemerkt dat hetzelfde onderzoek aantoonde dat slechts 40 % van deze artsen een noemenswaardig dossier van hun patiënten bijhield en dat dezelfde 60 uur hen belletten zich ernstig bij te scholen.

Samengevat: Zolang het waarschijnlijk is dat de gemiddelde huisarts eerder teveel dan te weinig werkt, en zolang de artsen (dienstengevolge) nog niet onderbetaald zijn, is het beperken van het aantal artsen op deze gronden voorbarig. Eerder ligt het voor de hand het betalingsstelsel te wijzigen. De vergoeding per prestatie schept uit de aard van de zaak onderbetaalde (veelal beginnende) en overbetaalde artsen. Een forfaitaire betaling voorkomt dergelijke toestanden.

BEHOEFTE ALS UITGANGSPUNT

Even zinnig, minstens, als dr. Beckers' uitspraken zijn de pleidooien voor een hervordering van de beschikbare arbeid met inachtneming van de werkelijke behoeften van de bevolking. Volgens J. De Maeseneer is een schatting van de behoeften het enige valabele uitgangspunt voor "manpower planning" in de gezondheidszorg. Zo denkt Ivo Nuyens' onderzoek blijkt n.l. dat het klassieke "solistische" geneesherenprofiel niet aan de behoeften beantwoordt. Dertig tot vijfendertig procent van de klachten zijn chronisch (min. één jaar oud); 1 op 4 ligt in de psychosociale sfeer, een groot aantal houdt verband met de woon-, werk- of gezinssituatie. Dit evoluerende gezondheidsprofiel van acute resp. uncasale naar chronische, resp. multicausale aandoeningen, vaak met een gedragswetenschappelijk aspect) vergt een meer integrale "geneeskunde" door teams waarvan de leden verschillende opleidingen hebben gehad (artsen, sociaal assistenten, bejaardenhulpers, thuisverplegers). Dergelijke praktijken, waaronder de v.z.w. waarin dr. De Maeseneer werkt en die in drie jaar tijds 2.000 patiënten aantrok, beantwoorden (blijkbaar) aan een maatschappelijke behoefte. De bestaande

systemen van gezondheidszorg en medische opleiding zijn er echter niet op afgestemd. Het betalingsstelsel zorgt ervoor dat deze initiatieven alleen leefbaar zijn doordat de betrokken artsen een deel van hun honoraria naar hun medewerkers transfereren. Daardoor stellen ze zich financieel achter bij hun collega's terwijl ze anderzijds feitelijk kostenbesparend werken voor het RIZIV (minder hospitalisaties bv.). Een aanpassing van het betalingsstelsel moet dus worden overwogen. In hetzelfde licht moet ook de opleiding worden herzien: training in samenwerkingsvaardigheden, meer contacten met de praktijk, herwaardering van de gedragswetenschappen. Tenslotte blijft er ook een werktein in de preventie. De bevolking is onvoldoende voorgelicht over ziekte en gezondheid. Ca.50% van de patiënten houdt er nog magische en irrationele opvattingen op na.

Samengevat: Er zijn aanwijzingen dat er nog belangrijke behoeften bestaan waaraan geen medisch aanbod beantwoordt. Om aan deze vraag tegemoet te komen zijn hervormingen nodig van structurele aard: een herziene opleiding, echenomerij (taakomschrijving en aflijning van 1°, 2° en 3°-lijns geneeskunde), kwaliteitsvaluatie, meer integrale benadering van de patiënt (teamwork)... De voorstanders van NC komen hier opnieuw zwak te voorschijn. Zij bewijzen niet

dat er geen overvulde medische behoeften bij de bevolking aanwezig zijn, noch dat het beantwoorden aan die behoeften per definitie onbetaalbaar zou zijn. Hoewel het feit van onbetaalde behoeften enkel vraagt om een heroriëntering van het bestaande artsenkorps en niet noodzakelijk om een uitbreiding daarvan, is het anderzijds ook duidelijk dat het bestaan van deze behoeften eerder tegen dan voor een NC pleit. Ook hier weer geldt dat er onvoldoende onderzoek is om tot de ene of de andere stelling te besluiten en dat de twijfel in het voordeel van de keuzevrijheid speelt.

Hoe komen mensen als dr. De Brabanter er eigenlijk toe om te zeggen dat "onze informatie (rond NC) stilaan compleet geworden is"?

Bronnen: GEZONDHEIDSZORG? Informatiebrochure, Medica K.U.Leuven, april '79, 58 blz. NUMERUS CLAUSUS. Interuniversitaire Werkgroep, 1980, 15 blz. Cijfers A. Bonte (studiedag 26.11.80, medegedeeld). MEDEDELINGEN, nr.1, oktober 1978. (Vestigingsbeleid en numerus clausus), 28 blz. Algemeen Syndicaat der Geneesheren van België (De Brabanter).

MEDIA-NAK

**NAK PERSKOM-
MENTAAR:**

**VERDEELDHEID
OVER BLUSME-
THODEN NATIO-
NALE ARBEIDS-
KONFERENTIE**

De terreur van de politieke commentaren in de dinsdagkrant en n.a.v. de NAK was er één van geserveerdheid. Geserveerdheid m.b.t. de doeltreffendheid van de getroffen maatregelen, geserveerdheid m.b.t. de aanvaardbaarheid en de vraag naar de filosofie achter heel deze operatie voor de sociale partners, van de voorstellen. In 'Het Laatste Nieuws' klaagt Leo Verbiest het gebrek aan gefundeerdheid van de getroffen maatregelen aan. "Het is een samenraapsel van de meest uiteenlopende maatregelen om geld te vinden." Ook Frans Verleyen in Knack vindt dit een van de grote bezwaren. Hij wijst op 'brede maatschappelijke discussies' die in de ons omringende landen aan het nemen van voor het land dergelijk ingrijpende maatregelen vooraf gaan. "Bij ons gaan die dingen zomaar en hun werk. Waar zitten toch die intellectuelen aan wie we, op universitair niveau 45 miljard per jaar uitgeven? Ze hebben op het historisch scharniermoment 1980 nog geen kikk gegeven. Het inluiden van de deflatiepolitiek, de val van de Belgische sociale bastille is hier bij ons gearrangeerd zonder sociale doctrine, zonder verdedigers of echte aanvallers." Over de vraag naar de doeltreffendheid van de genomen maatregelen zijn de meesten erg twijfelachtig. "Zal het helpen?". Onder deze kop drukt Pierre Awouters in 'Het Belang van Limburg' zijn scepticisme uit. "Er blijven vele vragen. In feite allemaal te herleiden tot die ene hoofdvraag, waarop niemand het antwoord kan geven: maatregelen zijn nodig, ja, zeker, maar... zal het allemaal veel helpen?". Manu Ruys stelt in 'de Standaard' dat de doeltreffendheid van de getroffen maatregelen niet op zeer korte termijn kan bepaald worden. "Het is daarom te vroeg voor een zinnig oordeel over de doelmatigheid van de operatie in haar geheel. Men kan enkel stellen dat de ingreep zeer ver rijk en velen pijn zou kunnen doen." Jan Van Doorslaer schrijft in 'De Morgen' hieromtrent dat "als niet snel blijkt dat de algemeen gevraagde matiging inderdaad een economisch gunstig effect heeft, wordt het behoud van een dergelijke matiging nog nauwelijks verdedigbaar." Om het effect van de maatregelen op korte termijn te toetsen en voor de bevolking de pil te vergulden stelt Leo Marynissen in 'Het Volk' voor dat "de regering een controlesysteem voor haar crisisbeleid zou moeten instellen.

**DEMOKRATIE,
ALS HET SLECHT GAAT**

Het maandag aan de pers voorgelegde slotdocument van de NAK bestond uit vijf pakketten maatregelen. Vier van deze pakketten werden in de dinsdagpers uitvoerig toegelicht. Je kwam precies te weten hoeveel stempelgeld je in de toekomst mag verwachten, hoe hoog de loongrenzen ter berekening van de pensioengrenzen vanaf januari '80 zullen zijn, met welk percentage de ziekenhuisbedden zullen verminderd worden enz...

Voor het vierde pakket nl. demokratisering van de ondernemingen, moest je al een goede neus hebben om er iets over te vinden. Nu is de demokratisering van de ondernemingen al jaren het zere been van onze overleekonomie. Goed, arbeiders mogen meebeslissen over de plaatsing van frisdrankautomaten, over de vraag of de lunchpauze om 12.00 u of om 12.30 u begint enz. Voor het nemen van, voor het bedrijf fundamentele beslissingen, zoals investeringsbeleid, aanwending van winsten worden ze geacht te dom te zijn. Men moet echter een onderscheid maken tussen -omg and onwetend. Dit laatste hangt dan voornamelijk samen met een gebrek aan informatie, informatie die je van anderen, in casu de bedrijfsleiding, moet betrekken.

De voorstellen (ofschoon erg vaag in vergelijking met de rest van het plan) van de regering die ondermeer het meedelen van meer financiële ingespeculeerd.

M.b.t. de aanvaardbaarheid van de voorstellen voor de sociale partners, meer bepaald de vakbonden, wordt in de Franstalige pers nogal wat gespeculeerd. "Socialisten en Christen-Democraten weten dat ze alles te vrezen hebben van de door de syndicale congressen te nemen maatregelen. In dat licht moeten ook de verklaringen van Wilfried Martens gezien worden -dit in tegenstelling tot wat hij vorige week gezegd heeft- dat de regeringsvoorstellen niet te nemen of te laten zijn... indien de syndicale congressen de grond van de zaak niet aanvechten.", stelt Maurice Margis in 'Le Drapeau Rouge'. Vooral Joseph Coppé in 'La Wal-

lonie' is razend. Hij vindt de regeringsvoorstellen een knoeiboel. "Het is niets anders dan een agressieve aanval tegen de arbeiders, een oorlogsverklaring in een toch al vertroebeld sociaal klimaat." "De regeringsmaatregelen konden misschien niet strikt rechtvaardig zijn", stelt hij, "ze konden op zijn minst wel sociaal rechtvaardig zijn. Dat zijn ze echter niet." "Pour combattre l'incendie au château, doit en mettre le feu à toutes les bicoques du village?" vraagt hij zich af. Blijft tenslotte nog te vermelden dat het bezoek van de Engelse koningin voor een aantal politieke commentatoren (o.m. Gaston Hilliot in 'La Dernière Heure') blijkbaar belangrijker was dan de resultaten van de NAK.

formatie bij kapitaalwisselingen inhouden zijn dus welkom. Maar waarom een dergelijk pakket maatregelen opgenomen in een voorstel om onze economie te saneren? Heeft het feit dat we met een erg ondemokratisch bedrijfsbeheer zitten schuld aan de economische malaise?

Tot voor enkele jaren werd de schuld voor heel de economische chaos in de schoenen geschoven van de OPEC-landen. De oliekrisis ging echter over, ook voor de burgerlijke economie, en we stonden voor een klassieke overproduktiekrisis. Wat betekent een dergelijk moeilijk begrip? In de jaren zestig en zeventig hebben de partikuliere ondernemingen geïnvesteerd dat het een lieve lust was. De winstmogelijkheden schenen onbeperkt en elke onderneming poogde zijn deel van de groeimacht binnen te halen. Maar de konsument te kritisch was om de onvergulde pil te slikken, deed de reklame nuttig werk. Om deze produkten echter aan de man te brengen moet men beschikken over een koopkrachtige vraag. Toen deze laatste wegviel, zakte deze economische constructie als een kaartenhuisje ineen.

**AANDEEL VAN
DE ARBEIDERS**

Wat was het aandeel van de arbeiders in heel dat proces? Misschien wat overdeven: 0

met nog zeven nullen achter de komma. Zeker, het reëel besteedbare loon ging erop vooruit en er werden allerlei sociale voorzieningen ingevoerd. De stijging van het levenspeil van de werkende klasse bleef echter achter bij de stijging van de arbeidersproductiviteit. (De laatste 10 jaar steeg de produktiviteit met 80% en de werkgelegenheid nam af met 1/6) Komt daarbij nog dat ze, op uitzondering van enkele zaken van sekundair belang na, geen medezeggenschap hadden. In feite dragen ze om die reden helemaal geen verantwoordelijkheid voor het gevoerde economische beleid, en het falen van dat economische beleid. Door het optrekken van een ideologische konstruktie heeft men echter de arbeidersklasse ervan kunnen overtuigen dat "iedereen verantwoordelijk is voor de huidige economische toestand" en dat derhalve "iedereen naar best vermogen zijn aandeel moet leveren", dat "het in de eerste plaats de gezinnen zijn die daadwerkelijk hun aan deel moeten leveren". Uit de enquête die De Standaard in de week van de NAK publiceerde, bleek inderdaad dat een overgroot deel van de Belgen bereid was zich bij de "bezuinigings"-voorstellen van de regering neer te leggen, in de hoop dat op die manier de werkgelegenheid er terug op vooruit zou gaan. En de vakbondsleiding dan? Van een vakbondsleiding zou je verwachten dat ze het ont-

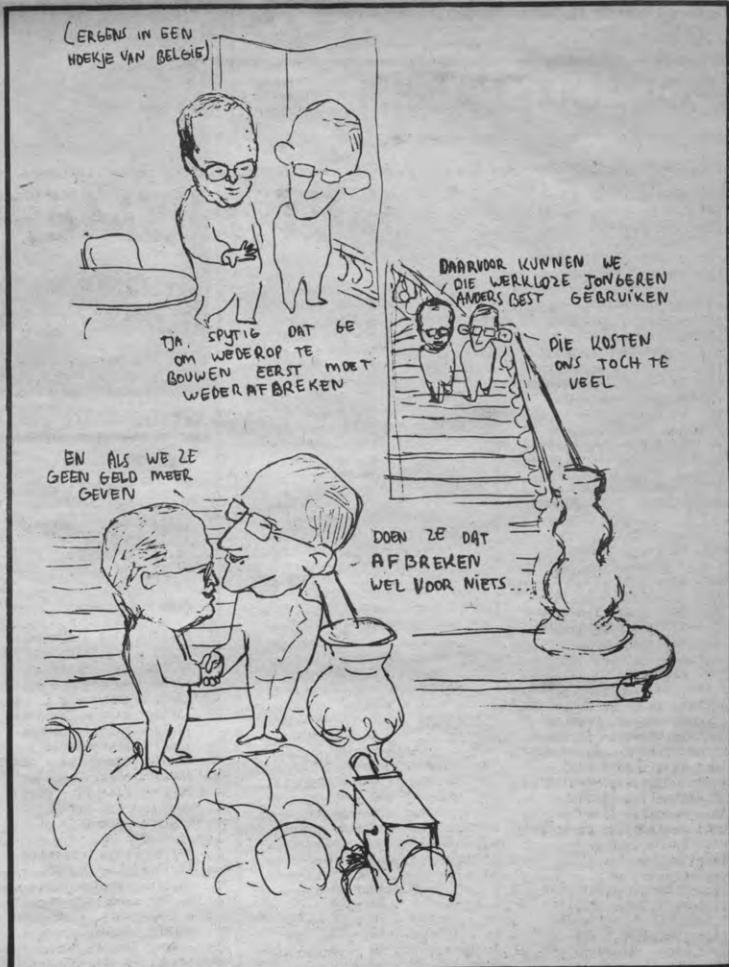
staan en groei van zo'n mentaliteit met alle middelen te lijf gaat. Dat ze probeert de arbeiders immuun te maken voor de inleveringsideologie.

IDEOLOGIE

De voorstelling tov. demokratisering van de onderneming vervullen ook een dergelijke ideologische funktie. Samen met een pakket bezuinigingsvoorstellen werd van regeringszijde de idee geopperd de arbeiders meer inzage te geven in de financiële zaken van 'hun' fabriek, waardoor ze meteen ook mede verantwoordelijk worden gesteld voor het economisch reilen en zeilen van de fabriek. M.a.w. waar de arbeiders in de tijd van de winsten zo ver mogelijk van financieel inzicht werden gehouden mogen ze nu het slecht gaat ineens mee genieten van alle financiële miserie.

De huidige economische situatie die ze onder de vorm van bezuinigingen, moeten mee helpen van de baan helpen, is zonder hun toedoen, dit is zonder dat ze hier enige zeggenschap over hadden, ontstaan. Een dergelijke situatie zal in de toekomst niet meer voorkomen. De arbeiders krijgen vanaf nu zeggenschap in de onderneming; gaat het nu nog eens fout, dan zijn zij ook mee fout. Dat is de ideologie die achter dit pakket van maatregelen zit.

De burger heeft immers recht te weten of zijn inspanningen vruchten opleveren. Bovendien hebben arbeiders en bedienden ook recht na verloop van tijd te weten of de andere bevolkingsgroepen tastbare bijdragen leveren tot het herstel. De "anti-crisis-controle" zou de barometer moeten zijn van de solidariteit. M.b.t. de aanvaardbaarheid van de voorstellen voor de sociale partners, meer bepaald de vakbonden, wordt in de Franstalige pers nogal wat gespeculeerd. "Socialisten en Christen-Democraten weten dat ze alles te vrezen hebben van de door de syndicale congressen te nemen maatregelen. In dat licht moeten ook de verklaringen van Wilfried Martens gezien worden -dit in tegenstelling tot wat hij vorige week gezegd heeft- dat de regeringsvoorstellen niet te nemen of te laten zijn... indien de syndicale congressen de grond van de zaak niet aanvechten.", stelt Maurice Margis in 'Le Drapeau Rouge'. Vooral Joseph Coppé in 'La Wal-

Leo Paesen & Hans Van den Broeck

VIERENTWINTIG UREN VTK EEN ETMAAL LOPEN (EN TOCH NOG EEN VERSLAG)

In de vorige Veto brachten we verslag uit over de kwietaks-race op het hogeschoolplein. Nu, een paar weken later, pakt VTK andermaal uit met een groot massasport-offensief voor alle kringen. De stilaan traditioneel geworden 24-uren-cross. Met, ook naar aloude traditie, een puike organisatie - Tentjes voor alle deelnemers, geluidsinstallatie, chronometers, looplijsten, een voortdurend bijhouden van de stand van zaken, het is niet niks. Even in de houding, lezers!

Het leuke van dit soort evenementen is dat je mensen van de meest diverse pluimage en studierichting bijeen brengt. Hier en daar zijn zelfs profen en assistenten te bemerken. De dekaan van FTW, prof. De Meester opende het lopen. Dekaan Caudron van godsdienstwetenschappen liep mee, er waren o.a. nog een vijftal assistenten van psychologie, een heel aantal van FTW, en, achteraf vernomen, professor Lust. En wat meer is, het bevoorrecht om een ontspannende manier (nou ja, hier en daar was de ontspanning blijkbaar teveel geworden, getuige het trekkebenen en de pijnlijke grimassen) de groepsbanden jaren en kringen. In de "pits" heerst afwisselend een gezellige drukte en een koortsachtige opwindig, als de tussenstand omgeroepen wordt. Zo dol uitgelaten als men dan bij de enen is, zo verbeten hervat men dan de strijd bij de anderen.

In de late uurtjes, als de muziek wat slabak en de oep op is, begint de vermoeidheid zijn tol te eisen. Hier en daar vraagt men zich af waar men nog een moedige zal vinden die om 4u30 wil verder lopen. Ware heldendaden ook op deze 24 uur: iemand heeft het bestaan gedurende vier uur rondjes te lopen en er wordt aan de man dan ook terecht een plaatje opgedragen. De sportverantwoordelijken en organisatoren trachten laat in de nacht, ondanks de kleine oogjes (en het bier?) nog steeds, plichtsgetrouw, de zaak vlottend te houden en de tijden te noteren.

Naar aloude gewoonte nemen sportkot en VTK al snel de leiding met slechts weinig rondjes verschil. Het blijft tot het einde toe bijna letterlijk een nek-aan-nek-race, wat de spanning gevoelig verhoogt.

Opmerkelijk is dit jaar ook dat twee groepen deelnemers die geen kring vormen: het team van studentenhuis Lerkeveld en de architecten. Opmerkelijk is ook dat ze beiden helemaal geen gek figuur slaan, Lerkeveld zal zelfs als vierde eindigen. De archi's voeren als slogan: "Waarom niet?" en inderdaad, ze brengen het er niet slecht af. Een onverhoopt succes, ondanks de schaarse medewerking van architecten uit andere centra die uitgeroepen waren. Jean-Paul slaapt 's nachts weinig, maar zo zijn er wel meer.

Woensdagmiddag begint de spanning te stijgen; dit is de laatste kans om haasje-over te spelen in de rangorde. Er wordt terug harder gelopen, nadat het ritme 's nachts wat teruggevallen was. En ondertussen wordt er aan de bar-tent en op het terrein druk gediscussieerd, gezellig gekueveld (soms blijft men op de piste praten wat wel enige incidenten oplevert) en vooral veelel uitgerust.

Het einde is nabij: de toestand lijkt moervast te zitten. Apollon blijft de leiding behouden tot op het einde. Ondertussen stroomt het volk toe, nieuwsgierig om de uitslag te horen, wat wel de belangstelling bewijst die er voor deze cross bestaat. Onder het gerinkel van Pink-Floyd-wekkers gaat de laatste ronde in, een massa-ronde: iedereen loopt vrolijk mee, hier en daar worden zelfs spaandoeken in triomf mee rondgedragen.

En dan, na een kleine onderbreking de uitslag. Op het voordien zo rumoerige terrein wordt het plots muisstil, onder het gele licht van de schijnwerpers. Politiek eindigt als laatste. Eeos, dat 726 rondjes heeft gelopen eindigt als negentiende van de vierentwintig, maar het opmerkelijke is dat één man voor die kring maar liefst 64 rondjes gelopen heeft. Mercator behaalde een nieuw record voor zichzelf met 753 rondjes. Lerkevia

haalt net de kaap van 800, als elfde. De grote verrassing is, zoals al eerder gezegd, het Lerkeveld-team dat als vierde eindigt met 863 rondjes. Derde is Industria. En dan een moment van spanning: wie zal de eerste zijn? VTK blijkt tweede te zijn geëindigd, en nog voor de winnaar wordt afgeroepen stijgt uit de hoek waar Apollon is samengetroepen een luid gejuich op: zij hebben het andermaal gehaald!

Nog worden een aantal mensen hartelijk bedankt: de deejay die kosteloos vierentwintig uur draaide, de VTK-sportafgevaardigden. De mensen van St-Lucas krijgen een eervolle vermelding en ook de noestlopers die meer dan zestig rondjes liepen worden op het schavotje geroepen.

De laatste bezoekers en lopers druppen af. Het is al lang donker ende lichte is koud. Op het platgetrappelde terrein zit men de organisatoren de tentjes afbreken of even lijdzaam toekijken, een beetje uitblazend van het vele werk. In de stad en het R.C. wordt nog wat nagepraat en nageverfd, in afwachting van wat volgend jaar zal gebeuren.

Pieter T'Jonck

1. APOLLOON
2. VTK
3. INDUSTRIA
4. LERKEVELD
5. MEDIKA
6. ARCHITECTEN
7. VRG
8. LANDBOUW
9. EKONOMIKA
10. THEOLOGIE
11. GERMANIA
12. VERPLEEGKUNDE
13. EX AEQUO :
-FARMA-BIOS
-WINA
15. PEDAGOGIE
16. CLIO
17. MERCATOR
18. GEOLOGIE (?)
19. EEOS
20. PSYCHOLOGIE
21. HISTORIA
22. CHEMKA
23. ROMANSE
24. POLITIKA

7,5 JAAR APOLLONIA

JONG en LEEVENT

Bij Apollonia weten ze een 7,5-jarig bestaan in stijl te vieren. Mensenschappelijk tot in de toppen van hun tenen organiseerden ze op 19 november een sfeervolle academische zitting die verlicht werd door het Aalsterse strikje Stampen en Dagen. Hoofdvogel van de avond was - wie kon daaraan twifelen - de promotie van dr. H. de Pied à Terre à Liège - die met een les over de boogie boogie (niet te verwarren met de homografische dans) de titel van Geaggreerde van het Hoger Onderwijs terecht verdiende. Deze eminente prof, in zijn vrije uren vice-president van L'Académie Apollonia, legde ons uit - en Flamand - hoe de boogie, comme les dents d'aillieurs, een "ouiek" heeft die vlamming zo intiem is bij de intimités nietouaar?

WERELDREKORD

Steeds vanuit hun gedrevenheid een onuitwisbare bijdrage tot de wetenschap te leveren (en met een knipoog naar de intimités) bracht een consortium van 1'kanners, 1° en 3° lissers uitrekkers uit het wereldrecord onder de grond blijven voor koppels (foto), dit onder het toezicht en de bijwijken ontroerde oog van een jury van professoren-eega's. Al met al was de avond in de Grote Aula een geslaagde poging om free podium, optreden en public relations te combineren. (Maar denk er een volgende keer aan dat er stekkers zijn van 6 en van 10 ampère, g.v.d.)

Net zo gezellig was de barbecue, bar - en plexiglasbooravond (foto) donderdag. Geluk met het weer, heerlijke worst-met-brood en een vermoedelijk niet onaardige receptie hielden er de schwing in tot de vroege uurtjes. Een gelegenheid voor wat oudere professoren (en voor de buurtbewoners) om zich onder de jongelui nog eens jong te voelen. Maar ach, we zijn ook jong geweest, nietwaar.

B.N.L.

SPORTUITSLAGEN

VOETBAL Heren

19/11: theologie - apolloon II	: 1 - 2
19/11: h. vesalius - ter bank	: 5 - 0 ff
19/11: chemica - politika	: 5 - 0 ff
19/11: germania II - vtk II	: 2 - 4
17/11: industria - h. vesalius	: 5 - 1
12/11: vtk - nfk	: 10 - 2
13/11: ekonomika II - jarma	: 0 - 4
13/11: 3de kan gen. - 1ste dok.	: 5 - 6
12/11: ter bank I - lerkeveld II	: 9 - 3
12/11: germania II - politika	: 5 - 0 ff
12/11: apolloon II - klio I	: 3 - 1
12/11: medika - apolloon	: 6 - 1
12/11: wina - landbouw II	: 5 - 0 ff
12/11: chemika - ekonomika I	: 0 - 5 ff
12/11: ter bank - camillo torres	: 3 - 4
4/11: klio I - theologie	: 3 - 2
4/11: klio II - vrg	: 3 - 2
5/11: vtk - germaanse	: 5 - 0
5/11: apolloon - politika	: 5 - 0 ff
5/11: verpleegk: lerkeveld	: 4 - 4
5/11: h. geestcollege - pauluscollege	: 2 - 3

vrg - landbouw : uitgesteld

BASKET Heren

17/11: mercator - eeos	: 75 - 28
17/11: verpleegk - politika	: 39 - 56
17/11: germania - landbouw	: 62 - 50
3/11: klio - psychologie	: 20 - 0 ff

VOLLEY Heren

20/11: personeel - ter bank	: 0 - 2
17/11: ter bank - mecenas	: 3 - 0 ff
12/11: germaanse - landbouw	: 0 - 2
12/11: ter bank - lerkeveld	: 2 - 0
12/11: klio - historia	: 2 - 0
12/11: medika - psychologie	: 3 - 0
18/11: wina - politika	: 2 - 0
18/11: medika - klie	: 3 - 0 ff
6/11: lerkeveld: personeel	: 2 - 0

HANDBAL Heren

13/11: germania - mercator	: 18 - 15
13/11: politika - apolloon II	: 21 - 36
13/11: medika - ekonomika	: 10 - 30 ff
13/11: lerkeveld - vtk	: 19 - 23
13/11: vtk - kriminologie	: 18 - 8
20/11: bios - mercator	: 30 - 10
20/11: vtk II - apolloon I	: 17 - 23
20/11: vtk II - apolloon I	: 17 - 23
20/11: industrie - chemka	: 11 - 12

Vestimentaire problemen...(24u)

PING PONG Dames

klio - landbouw	: 5 - 0
19/11: germania - politika	ff
18/11: eeos - mercator	ff van mercator
13/11: wina - camillo torres	ff van cam. torres
4/11: biologie - politika	ff van politika
1/11: mercator - chemka	: 5 - 0

PING PONG Heren

20/11: wina - ekonomika	: 1 - 5
17/11: psychologie - chemka	: 2 - 3
17/11: vrg - klio	: 2 - 3
17/11: mercator - eeos	: 3 - 2
13/11: germaanse I - klio I	: 1 - 3
13/11: bios - lerkeveld II	: 7 - 4
12/11: camillo torres - ekonomika	: 5 - 0 ff
12/11: psychologie - industrie	: 6 - 10
12/11: ekonomika - peda "donbosco"	: 2 - 3
19/11: bios - pedagogie	: 5 - 0 ff
20/11: klio II - eeos	: 8 - 0

VOETBAL Dames

17/11: klio - keihard	: 1 - 5
17/11: lb - apolloon	: 5 - 0 ff
6/11: verpleegkunde - landbouw	: 0 - 11

VOLLEY Dames

19/11: pedagogie - edith steid	: 1 - 2
19/11: verpleegkunde - edith stein	: 0 - 2
18/11: germania: historis	: 1 - 2
18/11: farma - psychologie	: 1 - 1
19/11: landbouw - romanse	: 3 - 0 ff

VERKOOP VAN EEN CURSUS (II)

In VETO nr.3 kon je reeds lezen dat de eerstejaarsstudenten in landbouw, scheikunde en geologie aan den lijve ondervonden hoe duur studeren wel is. In die eerste kandidaturen wordt het vak wiskunde namelijk gemeenschappelijk gedoceerd door prof. Verstraelen. Het eerste deel van zijn vierdelige cursus werd verkocht aan 550 fr. en de helft daarvan gaat naar zijn eigen zak. Klacht hieromtrent werd neergelegd bij de Vice-rector, doch ook deze kreeg een leugenachtige verklaring van prof. Verstraelen te horen.

In een laatste poging om deze zaak op een schappelijke manier op te lossen, trok ik zelf naar de dure professor, in ruimere kringen welbekend voor zijn lage slagingspercentages en zijn, op zijn zachtst gezegd, "eigenaardige" ideeën over studenten en studeren.

Op de kampus exacte wetenschappen blok B, tweede verdieping, begroette ik prof. Verstraelen. De 2 aanwezige studenten werden gevraagd zijn bureau te verlaten, het onderhoud zou anderhalf uur duren. Onderhoud is niet direct het juiste woord, een beleefd dovemansgesprek, verstoppertje spelen, dat lijkt me beter.

Nog voor ik een woord kon uiten verklaarde hij dat de studenten niet moeten speculeren over de winst die een professor maakt met de verkoop van zijn cursus, zolang ze niets zwart op wit kunnen bewijzen. M'n repliek was dat we op het presidium van de Landbouwkring meenden, dat we geen zwart-wit bewijs nodig hadden om een onrecht aan te klagen dat duidelijk naar voor kwam door de feiten. Toen prof. Verstraelen zonder blikken of blozen zei dat hij een redelijke winstmarge verrekende, had ik drie opmer-

ingen: ten eerste hoeft een prof. geen winst aan te rekenen op een cursus voor zijn studenten (principeel), vervolgens vroeg ik hem waarom hij niet durfde te zeggen hoeveel winst hij maakte, als die dan toch redelijk geacht wordt, en tenslotte maakte ik hem een rekensommetje dat uitwees dat de kostprijs van de cursus wel degelijk 275 fr. bedraagt (zoals reeds vastgesteld werd uit verklaringen van de betrokken drukkerij). Eens te meer poogde prof. Verstraelen de schuld van de hoge prijs af te schuiven op de drukkerij, die naar zijn zeggen blijkbaar twee maten en twee gewichten hanteert.

Daarop stelde ik voor, om verdere problemen te vermijden, de overige delen van zijn cursus langs de landbouwkring uit te geven, dat zou nogal wat goedkope uitkomsten voor de eerste kammers. Alhoewel prof. Verstraelen, die als student zijn studies zelf diende te betalen, dus best moeten weten hoe duur studeren wel kan zijn, kwam hij weer met een slecht excuus voor de dag: de studenten zouden zo iets niet serieus kunnen aanpakken, de cursusdiensten zijn niet altijd even eerlijk.

Toen was het voor mij duidelijk: met die man valt niet te praten, ik heb er genoeg leugens, voldoende valse excuses moeten aanhoren. Toen ik er buitenstapte, bevond ik me op oorlogspad. Diezelfde avond belde ik de drukkerij op om me eens persoonlijk hun verhaal te komen vertellen. Even later stond hij er, laten we hem Jan noemen. We kenden mekaar reeds, onze cursusdienst werkt o.a. ook met die drukkerij. Maar wat kreeg ik nu te horen: Jan had net een

lang bezoek bij prof. Verstraelen achter de rug en deze had Jan de laan uitgestuurd met het smoesje: "De studenten zijn weer lastig, ik geef de overige delen van mijn cursus niet meer uit, ze moeten maar meer papier kopen om nota's te nemen in mijn les!" Van Jan hoorde ik de juiste versie van de cursusverkoop: prof. Verstraelen geeft de opdracht aan de drukkerij om een 300-tal cursussen te maken, waarop de drukkerij dan zijn prijs bekend maakt (275 fr. per cursus) Verstraelen zegt daarop de cursus vlak vóór zijn les te verkopen aan 550 fr. en het verschil (= de winst) aan hem te overhandigen. Jan die instond voor de verkoop is bereid om zelfs voor de vice-rector te verklaren dat prof. Verstraelen alzo iets meer dan 73.000 fr. ontvangen heeft door de verkoop van om en bij de 270 cursussen.

De maat was nu wel vol. Een volgend bezoekje aan de vice-rector bleek vruchten af te werpen: prof. Servotte beloofde de zaak ter sprake te brengen op de Akademische Raad. Ook schreef ik een nota naar de Fakulteitsraad van Landbouwwetenschappen, die nu verplicht is een uitspraak te vellen over het optreden van prof. Verstraelen.

Ondertussen hoorden we van eerstejaars dat hun dure prof. in de les verklaard had dat hij de overige delen van zijn cursus volledig ging herwerken en zal laten uitgeven door drukkerij Mouters, zeker niet de goedkoopste van het hele land.

Onze taak is nu na te gaan of die cursus inderdaad helemaal herwerkt wordt. Indien dit niet het geval is (en alleen dan), kunnen we het risico nemen om een piratenkursus uit te geven. Eerste kan mag immers niet de dupe worden van een lafhartige prof.

Dirk Vuylsteke

VERONTRUSTE MEDICI LEUVEN

ACTIE TEGEN AFBRAAK SOCIALE ZEKERHEID

In het kader van algemene besparingen heeft de regering onlangs een reeks maatregelen getroffen ter sanering van de gezondheidssector. Het herstel van de financiële toestand van de ziekteverzekering wordt werkstelligd door verhoging van de bijdragen van de sociaal verzekerden:

- de bijdrage van de sector uitkeringen van Z.I.V. wordt voor de actieven verhoogd.
- een inhouding wordt ingevoerd op sommige pensioenen om de kas van het RIZIV te spijzen: 2,18% op voorwaarde dat maandelijks het pensioen niet groter is dan 21 615 fr; met 4 002 fr verhoging per persoon ten laste.

-er gebeurt een wijziging van de nomenclatuur van de farmaceutische producten, zodat de tussenkomst vanwege de sociaal verzekerden groter wordt. Ze worden onderverdeeld in 4 categorieën:

- + Kat.A: produkten tegen epilepsie, tuberculose, diabetes, kanker worden voor 100% terugbetaald;
- + Kat.B: voor deze geneesmiddelen betaalt een WIG'er 15%; maximaal 200 fr. en anderen 25%, maximaal 300fr. Hiertoe behoren oa bepaalde antibiotika, hormonen
- + Kat.C: Hiervan wordt 50% voor WIG maximaal 300fr, voor anderen maks. 500fr, door de patiënt zelf betaald. In deze klasse zitten oa; vitamines, medicijnen tegen bloedsirkulatiestoornissen, aderspat en diarree
- + Kat.D: Deze geneesmiddelen zijn volledig voor rekening van de patiënt; oa slaapmiddelen, pijnstillers, kalmeringsmiddelen, spijsverteringsbevorderende middelen, orale contraceptiva.

Bij deze klassering worden 5 criteria oebruikt:

1. Het nut van een bepaald medicament. Het is evident dat bepaalde medicamenten slechts een klein therapeutische nut hebben. De terugbetaling op deze middelen is dan ook klein
2. De aard (prijs, onschadelijkheid, efficiëntie) van een bepaald medicament in vergelijking met andere voor dezelfde indicatie.
3. Het sociaal belang van een produkt. Hierin zit o.a. de mate en reden van consumptie.
4. De duur van de behandeling. Hoe langer men een medika-

ment moet gebruiken, hoe zwaarder de kosten ervan wegen. Om die reden zit bijvoorbeeld 'insuline' (dat levenslang gebruikt moet worden door diabetici) in categorie A.

De prijsverhouding tussen de productieprijzen en de consumptieprijzen.

Naast het feit dat op deze manier een stuk sociale zekerheid verloren gaat wijzen de 'verontruste medici Leuven' er ook op dat:

het opnieuw de minder begoeden zijn die hierdoor het meest getroffen worden. Voor de bejaarden en invaliden is dit dubbel erg. Immers, naast het feit van een laag inkomen komt nog dat n.l. deze mensen beroep moeten doen op geneeskundige verzorging. Zo is het gebruik van bloedvatverwijdende medicijnen (categorie C) extra hoog bij bejaarden.

Verder worden sommige farmaceutische specialiteiten uit categorie C en D frekwent gekonsumeerd en het nut ervan is wel degelijk aantoonbaar (denk maar aan orale contraceptiva).

Daarbij komt dan nog dat de soort medicamenten die de patiënt gebruikt (en de prijs die hij hiervoor betaalt) afhankelijk van de willekeur van de behandelende geneesheer. Het is ook merkwaardig dat niets ondernomen wordt tegen de verspilling en wildgroei van de farmaceutische Industrie. Zo gaat er bv. meer geld verloren in reclame dan er gespendeerd wordt in wetenschappelijk onderzoek. In het kader van een meer humane gezondheidszorg is het dan ook de idee van de groepspraktijken "Geneeskunde voor het volk" (Hoboken, Genk) om gratis medikatie te verstrekken aan hulpbehoevenden.

In samenwerking hiermee doen de "verontruste medici Leuven" een algemene oproep tot inzameling van medicamenten.

Het betreft:

1. Staatjes en gratis monsters van specialiteiten.
2. Onvolledig gebruikte medicamenten (bv. na onderbroken therapie) waarvan de vervaldatum nog niet bereikt werd.

Deze kunnen afgegeven worden op de verzamelplaats van de "verontruste medici" Donkerstraat 68 (zijstraat van de Ridderstraat) 3000 Leuven

Met de boor in het KUL-embleem. Oefening voor de examens.

VTK-24u. Bij nacht en ontij. 3000 deelnemers en nog meer toeschouwers

Apollonia. Uit de intieme uren van een koppel proefkonijnen. De fotografen rukten fluks op naar de eerste rij...

Het architecten-tentje (24u)

HET GROTE DE SOMER

3 NOVEMBER : 10u-11u45

Rektoraat, in het ruime kantoor van Dhr. De Somer zonder sigaren, koffie of iets sterkers. Tweede verdieping, met uitzicht op een stuk Leuven aldoor een hoog glasraam.

V: De periode van uw rector-schap (12 jaar) is bijlange na niet onbewogen geweest. In feite heeft u achtereenvolgens de laatste ogenblikken (voorlopig toch) van expansie meegemaakt, het failliet van de huidige demokratiseringspolitiek, de trager wordende groei tot het moment van stagnatie en teruggang. Een van die momenten van expansie is de decentralisatie van de universiteiten geweest: Kortrijk, Ufsal, Diepenbeek, UIA. Achteraf bekeken eigenlijk een extravagant dure vergissing, of niet?

DS: In zover het de positief-wetenschappelijke richtingen betreft is de spreiding een fout geweest. Deze richtingen waren niet overbevolkt, en zoals u weet vergen ze grote investeringen. Denke nu maar natuurkunde, scheikunde, biologie. Dat was een onlogische verspilling van krachten. In de Geneeskunde ziet men dat trouwens duidelijk. De "Bottleneck" zit niet in de kandidaturen, maar in de doktora-toren; er is daar een gebrek aan uitrusting om alle studenten adekwaat te begeleiden. Veel beter ware geweest de krachten in die richtingen te bundelen dan ze te spreiden.

V: De schaal van de spreiding is niet beïnvloed door onze politieke verzuiling? Het feit dat we van alles twee (of meer) stuks moeten hebben heeft de uitgaven niet beïnvloed?

DS: Neen, dat denk ik niet. Wat we wel zien is dat er aan sommige universiteiten, de UIA of het RUCA bv., blijkt wordt gegeven van een verkeerd begrepen pluralisme. De raden van beheer worden er volgens politieke doseringen samengesteld. Misschien is pluralisme ideologische basis te verantwoorden, maar niet op die manier. Het ligt voor de hand dat het gevaar bestaat dat men daar, bij de benoemingen van professoren en ander personeel, gaat werken met quota die moeten bereikt worden, v.labele kandidaten of niet. Zoveel professoren van strekking X, zoveel van strekking Y. Een weinig verstandige manier van werken, omdat de kwaliteit erdoor in het gedrang komt. Professoren moeten worden aangeno-men op basis van hun wetenschappelijke en pedagogische verdiensten zoals ook beheersmandaten moeten worden toegekend aan mensen die hun bekwaamheid bewezen hebben. Besparingen zijn mogelijk, maar dat vereist het afschaffen van hele departementen in de positieve wetenschappen, en dat zie ik niet gebeuren.

V: Het voorbijaan van de golden sixties heeft de universiteiten veel geld gekost. De "Human capital theory", gebaseerd op de naïeve gelijkstelling van "meer universiteiten, meer BNP", bleek een fictie. Er wordt nogal eens verwezen naar de huidige academische werk-

loosheid. De huidige universiteit heeft men wel gehad, zou je denken.

DS: Ja, kijk, de universiteit heeft enerzijds het voordeel maar anderzijds ook het nadeel van vrij-denkend centrum van wetenschap te zijn. Haar kritische houding stoort de politici en de vakbonden. De vakbonden vinden dat de universi-

teit te ver van hen verwijderd staat. Objectiviteit is geen gebrek aan engagement, het is het aan bod laten komen van VERSCHILLENDE vormen van engagement. De universiteit moet haar leden toelaten verschillende waardeoordelen te formuleren op basis van de "feiten". Aderzijds is de anti-universitaire mentaliteit een vrij recent verschijnsel. Voor de ja-

ren '70 was de openbare opinie gunstig gezind ten overstaan van de universiteit. Vanwege de politici zit er een element van desillusie in: niet weten

wat ze met de universiteit moeten aanvangen. Men verwijt de universiteit dat ze zich niet voldoende maatschappelijk engageert. Tegelijk mag je stellen dat dergelijk engagement de mogelijkheid beperkt om een vrijblijvend denkcenrum te zijn en te blijven. Tenslotte is de universiteit het enige vrije denkcenrum dat we hebben. Ook - en dat wordt misschien uit het oog verloren - geniet de universiteit een ongunstige roep doordat ze te weinig aandacht besteedt aan de pedagogische aspecten van haar onderwijs. Vijfenvijftig procent van de studenten mist, terecht of onterecht, en gaat gepaard met heel wat desillusies. Zoiets blijft bij de bevolking (en dus in de maatschappij) naleven. Tenslotte, zelfs indien de universiteit financieel geen elitaire instelling zou zijn, zou ze nog bloot staan aan het verwijt elitair te zijn: ze is elitair in die zin dat ze zich kan afzetten tegen wat allerlei belangengroepen beweren; ze heeft de vrijheid te zeggen wat ze wil.

V: Intussen schijnt het toch zo te zijn dat het NUHO een stijgend aantal studenten aantrekt, ten nadele van de universiteiten. Komt dat doordat de toekomstmogelijkheden op de arbeidsmarkt ongeveer gelijk zijn?

DS: De kansen op de arbeidsmarkt zijn niet voor beide gelijk. Uit de studie van de Nationale Raad voor Wetenschapsbeleid (NRWB) van 1976 blijkt dat er weinig universi-

KOMMENTAAR

SELEKTEREN OF NIET? KANSEN

Met de groeiende studenten-aantallen zijn een aantal universitaire pedagogische problemen gecreëerd die niet voor de poes zijn. Thorsten Husén, een bekend Zweeds onderwijskundige, spreekt van zekere "gelijkheids-onver-nigbaarheden" zoals bv. gelijkheid vs. economische efficiëntie of gelijkheid vs. uitmuntendheid.

Rector De Somer verwijst geregeld, ook in het bovenstaande interview, naar zulke dilemma's. In zijn openings-speech '80-'81 bepleitte hij (weliswaar vanuit financiële overwegingen) de ontkeping (binnen de universiteit) van researchfunctie en onderwijsfunctie.

In het huidige statuut van het Akademisch Personeel (A.P.) zijn research en onderwijs hecht verbonden, in zoverre zelfs dat een hoogleraar per definitie een 6 uren per week voor de klas moet staan, tenzij hij prestaties levert die daar uitdrukkelijk mee gelijkgesteld zijn en waarvoor hij van zijn lesopdracht is vrijgesteld. De combinatie van research en onderwijs in één systeem is een bron van voortdurende spanning bij het onderwijzend personeel en, in zijn gevolgen, voor de studenten.

Hoewel de professoren desondanks nogal aan hun statuut houden - in elke discussie daarvan niet van hen afhangt, maar van "nationaal" - is het goed eraan te herinneren dat de koppeling research-onderwijs niet algemeen verbreid is en slechts uit het midden van de 19e eeuw stamt. Frankrijk en de

Sovjet Unie doen het grootste deel van hun research in speciale centra voor wetenschappelijk onderzoek. (Husén, p. 420) Het alternatief bestaat en De Somer is dan ook niet de enige die voor een ontkeping van research (annex opleiding van wetenschappers) en onderwijs pleit.

TWEESPRONG

In sommige opzichten heeft zo'n scheiding voordelen. Professoren laten zich op de eerste plaats kenmerken door hun oriëntatie naar hun discipline toe, en zij zien de relevantie van hun kennis doorgaans eerder in het licht van hun wetenschap dan van de vaak concreet beroepsgerichtbebelangstelling van hun studenten. (Husén, p. 409) De resulterende spanning tussen de professionele bedoelingen en deze van de studenten uit zich in het bekende ongehoogen over "ongemotiveerde studenten" en "encyclopedische cursussen". Professionele onderwijslui, speciaal daarvoor getraind en aangeworven, zouden vermoedelijk meer oog hebben voor de didactische beginsituatie en meer besef van de werkelijke doelstellingen (in functie van de student).

De keerzijden liggen voor de hand. Voorbijgaand aan de vraag of "research-vrije" pro-

fessoren een aanvaardbaar wetenschappelijk niveau zullen te handhaven, en ons concentrerend op het lot van de student kunnen we stellen dat research om het aantrekken en opleiden van de briliantste studenten vraagt en dus quasi per definitie een selectie van de "witte raven" uit de groep vereist. Alzo ontstaat een parallel onderwijsstelsel voor superbegaafden dat, gezien de beperkte middelen, geld zal wegzuigen uit het "mainstream" onderwijs.

De argumenten m.b.t. de moeilijke situatie waarin de professoren zich bevinden zijn deugdelijk genoeg. Dat een opsplitsing van de curricula in twee "streams" - één voor de goede en één voor de slechte - tegemoet zou komen aan wat in essentie een probleem van motivatie is, blijft voor ons een vraag. De effectiviteit van selectieve vs. niet-selectieve opleidingssystemen blijft een twistpunt. Selectieve systemen halen (uiteraard) hogere gemiddelden voor de totale groep participerende studenten tegenover niet-selectieve systemen. Maar wanneer men de prestaties van percentages van leeftijds-groepen met elkaar vergelijkt schijnt er - tenminste in het secundair onderwijs - nauwelijks een verschil te bestaan tussen de twee. De top 5% van de 18-jarigen in niet-se-

lectieve systemen (V.S.) scoren even hoog als de top 5% in Frankrijk, Duitsland of Engeland (selectieve systemen). (Husén, p. 415-416). Onderzoek naar hetzelfde fenomeen op universitair niveau geeft alsnog geen eenduidige resultaten. (W.E. Troutt, 1979)

Ook de gevolgen van het ontstaan van superopleidingen (3^ocyclus) op de arbeidsmarkt moeten worden overwogen.

REKTOR-KANDIDAAT?

Gedurende de eerste tien dagen van mei 1981 worden geheime verkiezingen gehouden om uit te maken wie vanaf 1 augustus 1981 onze universitaire gemeenschap als rektor zal vertegenwoordigen. Het lag voor de hand rektor De Somer te vragen of hij zich nogmaals kandidaat zou stellen.

De Somer: Die vraag kan ik zelf moeilijk beantwoorden. Art.15 van het reglement stipuleert dat de rektorkandi-

Boudon (gecit. door De Moor en Stouthard) toont door middel van een simulatiemodel aan dat bij sterke concurrentie op de arbeidsmarkt de hoger gekwalificeerde personen mensen met minder opleiding wegdringen uit functies die zij traditioneel vervulden. De volgende overweging is dus wellicht ook op het tertiair onderwijs van toepassing:

"Groepering naar algemene of vakspecifieke begraafheid, individualisering van het onderwijsleerproces en speciale

vervolg p.13

dat moet worden voorgedragen door ten minste dertig stemgerechtigde personen, waarvan er ten minste vijftien behoren tot de Faculteiten Humane Wetenschappen en ten minste vijftien tot de Faculteiten Positieve Wetenschappen.

Veto: Onder het motto "Stem voor Piet en anders niet" bracht u anders al een mooi campagnebegin op de eerste Akademische Raad.

De Somer: Die slogan was van iemand die hier bij de gemeenteraadsverkiezingen opkwam. Ik hoop dat iedereen van die kleine parodie heeft genoten. Een verkiezing met punthoeden en feestneuzen, naar Amerikaans model, zou een universiteit onwaardig zijn.

INTERVIEW

tairen werkloos zijn (minder dan NUHO-afgestudeerden) en dat de werkgevers geneigd zijn om universitaire te verkiezen boven werknemers met een lagere opleiding, zelfs in jobs waarvoor strikt genomen geen universitaire niveau vereist is. Dat is het probleem van de kwalitatieve ondertewerking van universitaire.

V: Vandaar de tendens die zich in het NUHO allang manifesteert om een universitaire staatuut aan te vragen? (architectenscholen, vertalers)

DS: De integratie van het hoger technisch onderwijs in het UHO is al een oude droom. Eigenlijk is het sociaal niet verantwoord de jeugd op te splitsen in verschillende stromen, die verder niet meer met elkaar in contact komen. De integratie is nooit doorgeslagen omdat het NUHO vreesde in dat geval door de universiteiten gedomineerd te zullen worden. Men moet ook het feit erkennen dat het NUHO en de universiteit twee kwalitatief verschillende instellingen zijn. De universiteit is een "samenleving" van mensen uit verschillende wetenschappelijke disciplines. Het is een kritisch milieu waar actief aan research en wetenschap wordt gedaan. Bij het NUHO is dat niet het geval.

V: Naar verluidt is er de laatste tien jaar een enorme vooruitgang geboekt i.v.m. didactiek op universitair niveau. Desondanks mag gerust gezegd worden dat er nog veel te doen valt. Een groot deel van de studenten vatten hun studies nog altijd op als iets wat om extrinsieke redenen nu eenmaal moet worden afgewerkt. En daarmee mist de universiteit één van haar belangrijkste doelstellingen: "vorming", de integratie van verworven kennis in het dagelijkse leven, en diepere kijk op de dingen.

DS: Jazeker, studenten hebben vaak minder interesse voor hun vak dan wel voor het diploma. Iedereen kan daar voorbeelden van aanhalen. Keuzevakken bv. worden nogal eens omwille van hun gemakkelijker gekozen, minder uit belangstelling.

V: Is de universiteit niet aan

zichzelf verplicht daarvan de oorzaken op te sporen? Is de minimalistische houding geen gevolg van het enorme verschil in status en macht dat de professoren van de studenten onderscheidt? Wordt de universiteit niet teveel gepresenteerd als een "gegeven" dat door haar studenten "aanvaard" moet worden?

DS: U doet waarschijnlijk op alternatieve structuren waarin de studenten meer keuzevrijheid wordt gelaten... meer gelegenheid tot persoonlijk werk, etc... Die alternatieven bestaan, maar ze hebben een aantal nadelen. Door de studenten zelf meer hun weg te laten zoeken, verhoogt men wellicht hun engagement; anderzijds verlengt dat de studietijd, -en dus ook de studiekosten. Yale en Cambridge bv. hebben een "tutor-systeem" met meer individuele begeleiding, maar daar wordt vooraf geselecteerd. In ons systeem doen we twee dingen tegelijk: we leiden een wetenschappelijke elite op en we geven een brede vorming aan de massa van de studenten. In Engeland en de Verenigde Staten zijn deze twee doelstellingen duidelijk gescheiden. De moeilyke pedagogische situatie waarin we ons bevinden -kussussen geven die te moeilyk zijn voor de zwakkere maar te gemakkelijjk voor de sterkere studenten- komt ginder niet voor. Een duidelijjk en operationeel alternatief voor uw bezwaren zou dus zijn: het doceren van dezelfde discipline op twee niveaus. In het eerste niveau zou men door vrijwilyllyge keuze die vakken kunnen volgen die leiden naar een diploma met ruime beroepsmoegelijkheden, maar dat geen toegang verschaft naar het derde cyclus-onderwijs.

Het hogere niveau zou toegang geven tot de opleidingen nodig voor wetenschappelijjk onderzoek en tot beroepen die een hogere specialisatiegraad vergen. Dat zou de moegelijkheden bieden het onderwijs meer af te stemmen op de capaciteiten van de individuele student. Nu, wat de verschillen in macht tussen de professoren en de studenten betreft, die zijn vanzelfsprekend. De professoren hebben de verantwoordelijkheden van de opleidingen; zij moeten erop toezien dat niet een gans generatie wordt gehypothekeerd.

door ondoordachte wijzigingen in programma's en pedagogische werkvormen. Vandaar dat zij een doorwegende stem moeten hebben in de onderwilykcommissies en in de beheersorganen.

V: Nochtans zijn er voorbeelden aan te halen van situaties waarin juist dat overwicht van de professoren konstruktieve veranderingen in de weg staat. De aggregatie aan onze universiteit is een standaardvoorbeeld. Het overwicht van de professoren maakt het ommoegelijjk om belangen aan bod te laten komen die strijdijg zijn met de professorale belangen. De ommoegelijkheden om misgroefingen fundamenteel aan te pakken is daar een gevolg van. De studenten worden zo ook niet gestimuleerd om een eigen bijdrage tot de opbouw van hun studies te leveren. De kans is groot dat het allemaaly resultaat in wat vrijblijvend gepraat.

DS: Niet noodzakelijjk. Ik denk dat de onderwilykcommissies begrip opbrengen voor zinnige voorstellen. Een ander probleem is trouwens het geweldelijjk "verloop" binnen de studentenpopulatie. Vandaag willen de studenten zus, morgen zo. De professoren zijn een faktor van kontinuïteit. Tenslotte, wie vertegenwoordigen jullie? Jullie vertegenwoordigen niet de grote massa van de studenten. Dan wordt het moeilyk om als evenwaardige gesprekspartners te onderhandelen.

V: Dezelfde vraag zou ook kunnen gesteld worden aan de vertegenwoordigers van de professoren. De belangstelling van de professoren voor beleidswerk is eerder klein. Slechts een fractie houdt zich hiermee bezig.

DS: Daar ben ik het uiteraard niet met u eens.

V: Om verder te gaan op het thema van de beleidsstructuren. U heeft het ontstaan van de huidige structuren meegemaakt en bij de vorige rektorverkiezingen vond u ze niet efficiënt genoeg. U pleitte voor een grotere decentralisatie, u wou zelfs beslissingsrecht toekennen aan de permanente onderwilykcommissies. Daar is weinig van terecht gekomen.

DS: Wel, ik denk toch niet dat er een verdere centralisatie heeft plaatsgevonden. De centrale diensten werden niet uitgebreid, met uitzondering van de dienst Universitair Onderwilyk. Er is de wil om de technische diensten verder af te bouwen, en dat is al in beperkte mate gebeurd. U weet dat we sinds de overname van het UCL-personeel met een overschot aan ATP zitten, als u het zo wil noemen, en om sociale redenen kan dat maar geleidelijjk afvloeien. Voorts denk ik dat er een evenwicht bestaat tussen de macht aan de basis en de ze aan de top. Er is een redelijjk evenwicht tussen de autonomie van de fakulteiten, departementen, etc... en de zagschap van de centrale bestuurslichamen. Er wordt steeds naar een consensus gestreefd; beslissingen worden zelden opgelegd. Ik meen dat we het op dat vlak niet slecht gedaan hebben.

V: Wat misschien nog het meest zal bijblijven van de afgelopen tien jaar is dat ze het begin hebben ingeluid van de afbraak van de democratisering van het onderwijs. De invoering van de inschrijvingsgeld schijnt daar een mijlpaal geweest te zijn. De ASR voorziet een evolutie naar betaalend onderwijs. Hoe staat u daar tegenover?

DS: De huidige regeling met de drie categorieën inschrijvingsgeld is een nodeloze bureaucratie, die ons bovendien een hoop overlast heeft berokkend. Want hadden we hier het Engelse systeem gehad van studiebeurzen, niemand had aan de verhoging van de inschrijvingsgelden aanstoot genomen. Iedereen heeft gelijke rechten op studie. Deze rechten mogen niet afhankelijk zijn van het inkomen van de ouders. Vandaar dat de universiteit, als plaats waar het recht op studie wordt gerealiseerd, niets met het inkomen van de ouders te maken heeft. In plaats van het 3-categorieën stelsel in te voeren, had men moeten uitgaan van het principe: iedereen betaalt evenveel inschrijvingsgeld, maar wie (thuis) een onvoldoende inkomen heeft, krijgt dat bedrag integraal terugbetaald, met de vergoeding voor andere studiekosten er bovenop. Zolets is eenvoudig en zoude universiteiten - verlossen van een hoop moeilykheden en nutteloze administratie. Op die manier ontstaat er binnen het onderwijs ook een inkomensverdelend effect.

V: Dank u

ROL VAN DE BALIE GRAINDORGE IN LEUVEN

Verslag van een lezing in de Valk op 5 november door M. Graindorge m.m.v. L. Van Outrive.

Prof. L. Van Outrive hield eerst een inleiding waarin hij een voorstelling gaf van Graindorge en zijn proces. Graindorge is in de ware zin van het woord een links man, die felle kritiek heeft op het Belgische gevangeniswezen, het Belgische vreemdelingenbeleid, de behandelings/officiële houding t.o.v. politieke misdadigers die het recht opisten er een andere mening op na te houden, die zich dienstig maakt in de verdediging van vaak hopeloze gevallen, die de nadelige situatie van de verdediging in rechtsbedeling aanlaagt, kortom, een kritische figuur in het systeem van de strafbedeling in ons landje.

Het proces Graindorge is het proces van de strafrechtsbedeling geweest. Er kwamen vragen los over de rol van de politicus, van het vooronderzoek, van de veiligheid van de staat in internationale contacten, (het Duitse Dossier), van de pers, van het parket, van de openbare aanklager, van de onderzoeksrechter, van de voorlopige (1) hechtenis, van de verdediging, en over de rol van de balie binnen dit hele systeem. Graindorge begon met ons leven aan het wettelijjk statuut van de advocaat te herinneren, dat vastgelegd is bij keizerlijjk decreet van 1810, en nu nog steeds van kracht is. Hierin benadrukt men de belangeloze wil, de voorliefde voor de verdrukten, en de rechtschapenheid van de advocaat.

Vervolgens klaagde hij de willekeurige erlonen van de advocaten aan, die juist niet getuigen van belangeloosheid. Als advocaat moet men een keuze maken; ofwel stelt men het geld, ofwel de menselijke persoon (en zijn rechten met verdediging), centraal; een keuze

voor de bezittende of de bezitloze. Verder stelde hij vast dat de macht bij de magistratuur ligt, dat de klient een object is geworden, dat de rechten van de verdediging met de voeten worden getreden (en hiermee de vrijheid van meningsuiting en de onschendbaarheid van het pleidooi).

De behoudingsgezindheid van de raad van de orde verklaarde hij door hun sociale afkomst, hun ideologie die gekoppeld is aan hun machtspositie binnen onze maatschappij aan de kant van de heersende machten.

West-Duitsland loopt voorop met met zijn reactionaire pacificatie in deze economische crisis van het monopolistische staatskapitalisme. Dit wil zich in het verbod om een collectieve verdediging te voeren, in de controle op de briefwisseling tussen de advocaat en zijn klient en in de assimilatie van de klient met de advocaat (cfr. het geval Croissant).

Vervolgens hield hij, in verband met zijn proces, staande dat hij onschuldig is. Dit illustreerde hij aan de hand van concrete feiten. Zijn proces was een strijd tussen de democratische krachten en het staatsapparaat, een test om te zien hoever de democratische reflex gaat.

In het gerecht zijn er drie niveaus; ten eerste de advocaten en de magistraten, ten tweede de gerechtelijke politie en ten derde de gevangenis en de rijkswacht. Het eerste niveau is bekend, maar de twee andere zijn onbekend. Wel is het duidelijjk dat de drie niveaus, behalve het eerste wantrouwig staan t.o. een vrij, onafhankelijke advocaat. Dit bleek volgens Graindorge uit zijn proces.

Om al deze negatieve toestanden en evoluties tegen te gaan moet de balie een tegengmacht vormen tegen het gehierarchieerde parket, dat de repressieve vertegenwoordigt; men moet de balie verzetten om een tegengmacht te vormen, men moet het parket isoleren en de sympathie proberen te winnen van de zittende magistratuur.

Alhoewel de rechten van de verdediging en de vrijheidsrechten nog het best gewaarborgd zijn in België in vergelijking met de meeste andere landen van het continent is deze tegengmacht toch onmisbaar. Maar er zijn nog vele jonge advocaten niet overtuigd van hun taak om het menselijjk in dividu te verdedigen en een tegengmacht te vormen. Weliswaar is er een zekere onrust merkbaar bij de jongere generatie die gepaard gaat met een afkeer van de grote politieke partijen, en een bepaalde angst voor de toekomst (werkloosheid, ...). Maar alles samen is het bewustzijn van de ernst van de situatie nog niet ver genoeg gedrongen.

Door zijn deze vrijheidsrechten vrij broos door bbv. de microfiches B van de rijkswacht, legeroefeningen om oproer neer te slaan, ...

Graindorge besloot zijn voordracht met het beantwoorden van vragen (waarvan de informatie reeds in het bovenstaande verwerkt is) (behalve enkele meer concrete voorstellen om die tegengmacht te vormen) in samenwerking met Van Outrive. Gezien de interessante materie en het hele volk (= 300 man) (n.v.d.r. 150 volgs de rijkswacht die erop afkwam, was deze avond een succes voor VRG sociaal.

enraad Geerts, sociaal afgedigde van het VRG.

SELEKTEREN

programma's voor de meest begaafden zullen worden gevraagd en gebruikt om zich reeds binnen het voortgezet onderwijs te kunnen kwalificeren voor de concurrentie op de arbeidsmarkt, tenzij er een sterke verandering komt in de waardeering voor hogere, beter betaalde beroepen en functies." (De Moor, p.38)

Bruno Lefjnse

Bronnen : HUSEN, Torsten. "Problems of securing equal access..." In : Higher Education, 5 (1976), 407-422. TROUTT, W.E. "Regional Accreditation Evaluative Criteria and Quality Assurance". In : Journal of Higher Education, 1979, vol. 50, nr.2. DE MOOR, R.A. en STOUTHARD, Ph.C. "De Contourennota en het sociaal-wetenschappelijjk onderzoek." In : Sociale Wetenschappen, 1979, (1976), nr.1.

CARRIERE DE SOMER

DE SOMER, Pierre. Rektor Katholieke Universiteit Leuven. "Niel, 22.12.1917. Opleiding : Doctor in de Geneeskunde; Baccalaureus in de Thomistische Wijsgeerte; Bijzonder Diploma Hygiëne. Loopbaan : 1957 begin academische loopbaan na een gevulde wetenschappelijke carrière; 1961 gewoon hoogleraar KUL; 1962 wetenschappelijjk raadgever bij de rektor; 1966 professor van de Nederlandstalige afdeling van de KUL; vanaf 1972 rektor van de KUL; houder van diverse eredoctoraten, laureaats van verschillende academies....Lid van vele wetenschappelijke en andere verenigingen aan vele universiteiten. Privé : Brusselsestw. 9, 3000 Leuven.

uit : WIE IS WIE IN VLAANDEREN, 1980. Rik Decan, Cegos Macrotest, 1° uitg. Deze WIE IS WIE werd samengesteld op basis van door de persoon zelf verstrekte gegevens. Over De Somers beheersmandaten werden dus geen gegevens verstrekt.

TOTAALWEIGERING

ANTI-MILITARISME EN ONKRUIT

Op 16 oktober kreeg Martin van Kerrebroeck voor de tweede maal zijn oproepingsbevel om zich te laten keuren. In plaats van daarop te reageren dook Martin onder bij vrienden, en veranderde zijn voorkomen om niet direct door de B.O.B. opgemerkt te worden. Donderdag 6 november vond er in het I.P.C. in Brussel een persconferentie plaats van de anti-militaristische beweging Onkruid. Naast de mensen van de pers waren er een honderdtal sympathisanten die erbij wilden zijn wanneer Martin terug boven water kwam. Alles was voorzien, vermits er met de mogelijkheid rekening was gehouden dat de "mensen" van de staatsveiligheid Martin zouden willen inrekenen voor hij zijn persconferentie zou gegeven hebben. Loos alarm. Sindsdien loopt Martin terug op vrije voeten in Leuven rond, vogelvrij verklaard en klaar om elk moment in de bak terecht te komen.

Wie is Martin van Kerrebroeck? Wat is hij van zin? Waarom eigenlijk?

Martin is afkomstig van Ronse, en woont in Leuven. Ex-konseratorium en ex-sociale school. En tegenwoordig totaalweigeraar. Wat wil dat eigenlijk zeggen: totaalweigeren? Martin vertikt het gewoon om mee te draaien in een systeem als het onze. Een maatschappij gebaseerd op politieke en economische macht. Een maatschappij, waar omwille van die machten oorlogen worden gevoerd, een gevaarlijk onevenwicht op het gebied van bewapening wordt gesuggereerd en mensen wordt geleerd dat de bevel is gehoorzaam. Gehoorzaamheid is de oorzaak van al die doden die vielen op bevel. En daarom doet Martin niet meer mee. Hij weigert eerst en vooral zijn legerdienst, wat na lezing van bovenstaande al te voorzien was, maar zal ook geen burgerdienst doen. Want, burgerdienst is eigenlijk ontstaan als vervangende legerdienst. Toen in de zes-

tiger jaren anti-militaristische stemmen opgingen heeft het systeem burgerdienst gecreëerd, als kanalisatie van die anti-militaristen, die anders in het leger zelf wel eens lastig zouden kunnen doen. Wanneer we het zo stellen, dan is eigenlijk een flink stuk van dat overtuigde anti-militarisme weggeveegd. Burgerdienst is een dienst aan het volk, zonder twijfel, maar houdt eigenlijk gewoon het systeem in stand. Trouwens, het feit dat iemand gewetensbezwaren heeft tegen het dragen van wapens wordt vrij streng gestraft door de consequenties die burgerdienst met zich meebrengt: je moet dubbel zo veel dienst "kloppen", je wordt erg schameel vergoed, zodat je financieel afhankelijk wordt van anderen, wanneer je je er niet kunt toe overhalen om overal kruimeltjes te gaan bedelen. Daarbij komt dan nog dat het statuut voor gewetensbezwaarden nog steeds niet verleend wordt om politieke redenen. Je moet zweren nooit een wapen te gebruiken. Je kan je statuut dus niet krijgen wanneer je zegt: "Ik zal nooit een wapen dragen om mensen te vermoorden op bevel van enkele hoge pieten, maar ik kan die hoge pieten niet garanderen dat ik nooit een wapen tegen hen zal gebruiken, wanneer de onderdrukking me te machtig wordt" (zoals in de militaire regimes van Latijns-Amerika bijvoorbeeld). Een bewijs dat gewetensbezwaarden gewoon in het systeem meedraaien is duidelijk zichtbaar in de

daad die Guy Wittewrongel stelde: na 10 maanden burgerdienst gaf hij een persconferentie om de ongelijkheid tussen leger- en burgerdienst aan te klagen. Hij werd opgepakt en ze hebben hem prompt de bak ingedraaid. Zo wordt duidelijk dat gewetensbezwaarden gewoon deel uitmaken van het militair complex. Daarom weigert Martin totaal, en daarmee is hij de eerste totaalweigeraar in België om politieke redenen (de Getuigen van Jehova weigeren om religieuze redenen. Na twee

jaar gevangenis worden zij 'onwaardig voor legerdienst' verklaard). Het verschijnsel van totaalweigeren is veel meer verspreid in Frankrijk en Nederland bijvoorbeeld. Deels door het feit dat de kansen en de mogelijkheden om burgerdienst te doen er kleiner zijn, is de anti-militaristische beweging er veel radikaler. In Frankrijk, waar de helft van de aanvragen voor een statuut geweigerd worden, gaat men kollektief proberen van zijn legerdienst te ontsnopen. In Nederland leeft er op het gebied van totaalweigeren ook al heel wat. Momenteel zitten daar 18 mensen om politiek totaalweigeren opgesloten.

Maar het militarisme in onze maatschappij behelst veel meer dan het legersysteem. Eigenlijk kan de term 'militarisme' vervangen worden door 'onderdrukking'. Die onderdrukking heeft plaats op zowat alle vlakken van ons leven. Twee vormen van onderdrukking: ten eerste die vorm waarvan je afstand kunt nemen, dingen die in het oog springen: betogers die opgepakt worden, da's in strijd met het recht op vrije meningsuiting. Een verhouding leraar-leerlingen kan voor die laatste erg onvrij zijn. Dit zijn dingen die je vrij nuchter kan benaderen aan de hand van feiten. Om er iets aan te doen zijn gewoon veel mensen nodig die hetzelfde voelen, er ook iets willen aan doen. Maar ondertussen worden wij ook onderdrukt door het systeem op een veel subtieler manier. De idealen van onze maatschappij, die dus in het voordeel werken van enkele politici of of economen hebben zo'n invloed op ons dagelijks leven, dat we ons er niet meer van bewust zijn. Een groot deel van onze opvoeding, bijvoorbeeld, is louter een vorm van socialisatie, die kinderen leert mee te draaien in een patroon dat lang op voorhand vastgelegd is. Omdat deze vormen van onderdrukking zo moeilijk te analyseren zijn, zijn ze volgens mij moeilijker van de ene dag op de andere

te veranderen. Bewustwording is een belangrijk element in de strijd naar een wereld voor vrije mensen.

Onkruid is een beweging van jonge mensen die tegen het militarisme willen reageren. Mensen met hun neus op de situatie drukken en hopen dat ze er efkes over gaan denken. Onkruid steunt ten volle de aktie van Martin, door aan zijn daad ruchtbaarheid te geven en zoveel mogelijk mensen proberen warm te maken voor de bevrijding van de mens.

Tot slot: op 11 november had er een zachte aktie van Onkruid plaats in Leuven. Ze werd door de politie uit elkaar geslagen en geschopt.

Dit gebeurt nog in onze Belgische democratie: op een dag dat Wapenstilstand gevierd wordt, worden mensen die opkomen voor vrede, tegen geweld, de bak ingesmeten.

vraagtekens, vraagtekens, vraagtekens...

GEEN MAN, GEEN VROUW, GEEN FRANK VOOR HET MILITARISME !!!!!!!!!

Onkruid
postbus 64
9600 Ronse

Peter van de Velde
Bogaardenstraat 103
3000 Leuven

SR-BROCHURE

Het tekort van de ALMA is dit jaar met 6.683.000 BF. toe genomen. De ALMA v.z.w. stelt daarom voor de maaltijdprizen met 4,25 BF. te verhogen. Zij verantwoordt dit door te zeggen dat enerzijds de verkoopprijzen sinds 1 januari 1978 niet meer gestegen zijn en anderzijds dat de Sociale Sektor een tekort heeft.

Sociale Raad is principieel tegen deze prijsverhoging en haar studentenafvaardiging heeft dit ook duidelijk gemaakt aan de Raad van Beheer van de ALMA.

Om voorbereid te zijn op deze eventuele prijsverhoging heeft Sociale Raad een brochure gemaakt waarin zij haar argumenten naar voor brengt tegen prijsverhoging. Ook brengt zij een aantal alternatieven naar voor om de financiële problemen op te lossen.

De brochure wil achtergrondinformatie geven bij het verzet tegen een prijsverhoging in de ALMA en een aktiemiddel daartoe zijn in de fakulteiten.

Deze brochure is ook maar één deeltje van een dossier over de aktuele problemen in de sociale sektor. Zij dient dus ook in een globale kontekst gezien worden.

WAAR IS DEZE BROCHURE TE VINDEN: SOCIALE RAAD
S' MEIERSSTR. 5

OF VRAAG ZE AAN SOCIAAL AFGEVAARDIGDE VAN JE FAKULTEIT!!!!!!

LEZERSBRIEVEN

vervolg van blz. 2

zijn: een coöperatieve en een machtsdrang. In de mate dat men in zijn jeugd gefrustreerd geweest is, zoekt men in zijn leven naar compensatie hiervoor in de machtsdrang. In de mate dat we de duistere machten die in ons leven, voortkomend vanuit onze jeugd kunnen te baas komen, zijn we vrij. In de tweede plaats de onderdrukking, voortkomend vanuit de sociale structuren. We zijn opgevoed in een maatschappij geënt op privé-bezit. Dit privé-bezit, psychisch vertaald betekent dat dat we hyper-individuele personen zijn, die moeilijk met veel mensen zouden kunnen samenleven. Dat betekent dat we emotioneel gedwongen worden naar het huwelijk, waar we met die ene persoon tot een nieuw egotisme kunnen komen. Geleijkwaardig is er de economische noodzaak om de arbeidskracht te moeten verkopen aan een ondernemer. Onze anarchistische orde start bij onszelf in de mate, dat wij er in slaagen alternatieven te bieden voor deze onderdrukkingmechanismen. Wij zijn aan 't werken aan de kommu en de coöperatie, als alternatief voor het huwelijk en de kapitalistische werksituatie, en wij zullen de

samenleving tonen dat eenieder die wil kan ontsnappen aan die twee voornaamste onderdrukkingssystemen. Ons anarchisme is dus een nieuwe orde, waar nieuwe normen zullen heersen, die wijzelf zullen bepalen. Elk bondgenootschap is bepaald door eenieders vrije wil, zodat er geen kans is voor mensen die macht willen uitoefenen.

Is dit utopie? Belange niet, daar IEDEREEN die wil zulk een kommu en coöperatie kan vormen. Eenieder kan voor zichzelf beslissen welke produkten hij nuttig vindt om te produceren en met een tiental mensen kan hij deze pogen te verkopen. Belangrijk hierbij is dat de kosten die men heeft op zijn budget zo laag, mogelijk gehouden worden. Hiervoor is het belangrijk dat men kraakt. Het kraken van huizen die leegstaan, die niet meer gebruikt worden, omdat ze binnenkort worden afgebroken is een logische zaak. Het feit dat de KUL die huizen nog niet ontruimd heeft in de Parkstraat is daar toch een schitterend bewijs van. Een huis dat men binnenkort (in dit geval toch nog een paar jaar) gaat afbreken, wat zou men zich

daarover gaan bekommeren? Daarom wordt gekraakt, heren van het KVHV!

Over kraken citeerde het KVHV volgende frase: "...wij kraken, anders moeten we gaan werken... Een citaat helemaal uit zijn verband genomen. Bij ons is kraken helemaal geïntegreerd in een coöperatieve samenlevingsvisie. Voor arbeiders die tegen de vervreemding willen vechten, staan er slechts 2 mogelijkheden open. Ofwel gooien ze de fabrieksbaas op straat, en nemen ze het bedrijf over, in zelfbeheer. (Schitterende voorbeelden hiervan zijn Salik, Prestige, REP enz...) Prachtig natuurlijk en vorig jaar hebben wij Salik dan ook gestuurd door hun broeken in Leuven te verkopen. Een andere mogelijkheid is echter die fabrieksbaas in zijn kapitaal te laten stikken en zelf een coöperatie op te richten... Rond die tweede mogelijkheid voeren wij nu experimenten uit.

Luc Vanheerentals

voor La Cecilia,
Anarchistisch Kollektief
Lakemeyerstraat 6, 3000
Leuven.

aktuele problemen

in de sociale

sektor

deel 1 : goedkope voeding

een noodzaak?!

DIT IS EEN BROCHURE VAN SOCIALE RAAD.

DE ZWARTE KOMEDIE MET SCHNUR WORDT HET ANDERS

Zaterdag 22 november, 9u 's avonds, de "leguit" een klein theater dat een 150-koppig publiek aankan. De Zwarte Komēdie met "omdat mensen belangrijk zijn" in première. Na "Een Belgische avond, une soirée Belge" zijn de verwachtingen hoog gespannen. Na het stuk kaartten we na met regisseur Bert Verhooye in de stemmige bar boven de zaal.

OMDAT MENSEN BELANGRIJK ZIJN

In het stuk (vooral erbuiten) staat de figuur van Tindemans centraal. Je volg hem van de lagere school tot 1985 (een jaar na 1984), het jaar waarin hij als Navo-secretaris ALLES ANDERS maakt, hij geeft de twijfelachtige eer het KRISTELIJKE AVONDLAND te "redem van de ondergang" met één druk op de knop, omdat IDEALEN belangrijk zijn. Ronduit cynisch voeg je de levensloop van deze voormalige eerste minister in zijn tribulaties binnen de CVP en de CVP-staat. Het stuk gaat dus niet in de eerste plaats over CVP en CVP - staat, maar eerder over de persoon van Tindemans en over klerikalisme. Bert Verhooye: Theatraal zijn de eerste twee begrippen immers abstract. Wil je niet vervallen in vormings-theater - en dat is niet de bedoeling - dan moet je de dreiging die ervan uitgaat kristalliseren in een persoon die je dramatisch ten tonele kan voeren, in de huidige konstellatie de chagrijnige figuur van Leo Tindemans, schitte rend vertolkt door acteur Max Schnur.

HET VERHAAL VAN EEN IDEEAAL

VETO: In het stuk draait alles om het kristelijk ideaal dat Tindemans naar voren schuift. Bestaat het gevaar niet dat

veel mensen zich gaan toespitte op het klerikalisme en dat ze anderzijds niet zien dat het stukvooral gaat over macht?

BV: De macht vertrekt van dogma's en structuren die gebaseerd zijn op de redding van het kristelijke avondland. Als je dat doel niet voor ogen hebt, als je niet tot doel hebt heel Europa katholiek te maken, dan moet je ook geen CVP hebben, of een EVP in dit geval. Die partijen hebben net als bedoeling de rest van de wereld te beheren. In dat opzicht staan we echt nog niet veel verder dan de tijd van de heilige Amandus met zijn hondspan. Alleen, en dat hebben we in het stuk geprobeerd even duidelijk te maken, zijn de manieren waarop dat gebeurt verfijnder geworden. Men heeft de technologie. Wat de CVP bv. gedaan heeft met die reclameslogans, wat we ridiculiseren in het stuk: de CVP is de eerste partij die haar programma heeft proberen te verkopen zoals waspoeder. En dat zijn toch allemaal onderdelen van die drang om de macht.

Het geheel is bovendien erg cabaretesk, met een goede dosering tekst-musiek. Het stuk boeit op geen enkel ogenblik in aan spankracht en dynamisme. De vaart blijft er twaalf minuten lang in, mede dank zij Mia Oryp, die als vangeres enorm stevig op de planken staat en een erg vertuigende act ten beste geeft.

VETO: Binnen de Zwarte Komēdie is er een opvallende evolutie naar het cabareteske. Is dat bewust gebeurd of is het

eerder een toevallig gevolg van samenwerken van een aantal mensen, zonder dat er een bewuste politiek achter zit?

BV: Nee, dat heeft altijd heel bewust erin gezeten, want ten slotte, de Kästner-Tucholsky productie, dat was puur cabaret. Bij de "Belgische avond" hebben wij ook heel wat kabareteske fragmenten ingevoerd omdat ik vind dat je het publiek, terwijl je wat aan 't zeggen bent, toch altijd in de ban moet blijven houden. Of dat een bewuste keuze is: uiteraard, want het is onze bedoeling om na deze Tindemans-productie te komen met wat in de jaren '30 in Amerika "The Talking Newspaper" genoemd werd. D.w.z. je bouwt met een aantal acteurs en muzikanten een dramatische structuur op, een soort kapstok laat ons zeggen, waar je een aantal actualiteiten kan aan vastknopen. In de praktijk komt dat erop nees dat je'n soort basis-programma ontwerpt, met een vijftal conférences, een zezevental liederen, een paar dialogen, die de vaste structuur van de avond vormen, waar dat je'tems bijvindt, voorlopig elke week. Misschien, als dat kan, als we voldoende op elkaar ingespeeld zijn, dagelijks. Het dagelijkse nieuws, wat belangrijk is in deze samenleving proberen direct dramatisch te verwoorden.

VETO: Denk je dat daar een publiek voor bestaat in België. België is een klein land. Indien de productie wekelijks, eventueel dagelijks zou veranderen. Denk je dat je daar dan voldoende mensen mee kan bereiken?

BV: Ik denk dat niet alleen, ik ben er van overtuigd. Ik zie dat aan de manier waarop de reacties van het publiek zijn, wanneer wij, als toch zeer jonge troep, naar de mensen toegaan. Ik merk dat dagelijks.

VETO: Wat is jullie eigenlijke opzet? Wat wil je ermee bereiken? Wil je de mensen politiek beïnvloeden en in hoever?

BV: Voor mij is theater in de eerste plaats een intellectuele reflex, maar die het voor-

deel biedt dat hij geemotionaliseers kan overgebracht worden. Je hebt dus de emotie van de levende mensen die het spelen en muziek maken op de scène. Dat is niet hetzelfde als of je een politiek artikel leest. Aan de andere kant kan je wel dezelfde overtuigingskracht van een politiek artikel in je theater leggen. Het is dus bij uitstek een medium dat de mensen kan aanzetten tot nadenken over hun situatie. Als je ziet wat rond je oren gebeurt, als je ziet wat voor ellende-theater op je afstormt: klassiekers van mensen die 400 jaar geleden overleden zijn ik bedoel "Romeo en Julia", ik vind dat best een prettige fabbel, maar daar hoeft je mensen geen uren mee bezig te houden, vandaag de dag. Wat wij dus proberen met de zwarte komēdie, is aan de ene kant afkeren van het klassicisme, dat vooral in officiële schouwburgen woekert, aan de andere kant ons ook afkeren van het goedkoop misrabilisme. Wij hebben dus moeten zoeken naar een vorm die geheel van ons was, want er is noch in Vlaanderen, noch in Nederland een troep die dat soort theater brengt, een soort... hoe moet ik dat noemen... intellectueel abstraherend volks theater. Het theater dat toch genoeg populariteit heeft om de mensen aan te spreken, en dat te tegelijkertijd - vaak met gevoelsmiddelen - toch een intellectuele reflex geeft.

VETO: Politiek theater... Strijd kultuur?

BV: Nee, de zwarte komēdie staat niet met het linkervuist je omhoog, als je dat bedoelt. En het woord STRIJKKULTUUR, daar heb ik verschrikkelijk de pest aan. Da's een woord dat me bijna zo snel doet kotsen

als het woord vormings-theater... (stille)... Kultuur is altijd strijkkultuur, anders heb je geen kultuur natuurlijk. Anders heb je een museum.

B. Verhooye: "Als we met dat soort theater, met deze productie specifiek, er bijvoorbeeld zouden in slagen om de dreigende scheuring, die men in de C.V.P. naar buiten toe altijd zo heeft geprobeerd te verdoezelen, om die wat meer naar de oppervlakte te woeien, dan vindt ik dat we al heel wat bereikt hebben."

ma 15 en di 16 december

VETO stelt voor

DE ZWARTE KOMEDIE

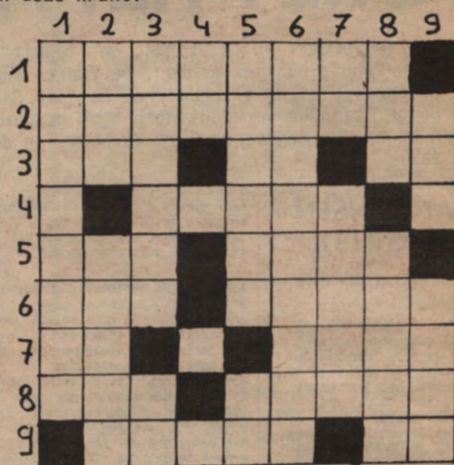
met

**OMDAT MENSEN
BELANGRIJK ZIJN**

inkom: **120** grote aula
100 leden ASR
(d.m.v. kringlidkaart)

WINNAARS GEZOCHT

Aan de oplossing van dit kruiswoordraasels is een wedstrijd verbonden. Al wie een juiste oplossing instuurt, maakt kans op één van de vijf gratis kaarten voor het optreden van de zwarte komedie. Meer informatie over het optreden van deze theatergroep en hun bedoelingen vind je elders in deze krant.

HORIZONTAAL

1. fakulteit waar een prof eerstejaars dik laat betalen voor zijn cursus
2. grillige figuren
3. zak-militaire rang (afk) -trad op in 't Stuc op ma 24.11 en op di 25.11.
4. kringblad van medika
5. waar thesisdoppers niet meer thuis zijn-bijbelse vrouwennaam
6. paling-stoel van de Sint
7. Anno Domini-om zelf in te vullen-opschrift op kruis

8. zijstraat van de Mechelse-trok met schokken
9. Limburgs dorpje-vuurrest

VERTIKAAL

1. zijdelings
2. soort papegaai-familieid
3. door de neus-geliefde van Zeus (één van de vele...)
4. geluidssterkte
5. vellekerd-muzieknot
6. trechtermondig
7. kleuter-boomstronk
8. barenspijn-slagader
9. holte in een muur-doe ik als ik verkouden ben.

AGENDA

DECEMBER

MAANDAG 1

Toneel: Theater Carrousel met Boulevard; 't Stuc; 20.30; inkom 100/80 F (org. Germania)

Film: Hamlet (G. Kosintsev); Aud. Vesalius; 20.30; 50/40 (org. Kultuurraad)

DINSDAG 2

Folk: Sjokkenteers; RC; 20 u (org. VTK)

Film: Jour de fête (Jacques Tati); De Valk lokaal 91.06; 20 u; 50/40 F (org. VRG)

WOENSDAG 3

Recital: Maurice en Hubert Verstuyft; Nieuwe muziek voor fluit en 't Stuc; 20.30 u; 100 F (80 F CJP, Stuc, J&M) (org. centrum voor Muziek)

Film: Foul Play (Colin Higgins); Kampus Heverlee Aud. K; 20.30 u; 50 F (org. VTK)

Medica-TD; Thier St. Nikolaas-eeemaal

DONDERDAG 4

Toneel: Gay Sweatshop (GB) met "Blood Green"; 't Stuc; 20.30 u; 120/80 F (org. Kultuurraad + Leuvense studentenvereniging HomoFilia)

Orgelconcert: Kamiel D'Hoogh Pater Damiaan; 20.30 u; 80/60 F

MAANDAG 8

Lezing: Max Van Der Stoel (Nederlandse ex-minister van Buitenlandse Zaken) Aktuelle Betekenis van de Universele verklaring van de rechten van de mens Kleine Aula; 20 u (org. VVN + Amnesty International, Pax Christi & Liga v/d Rechten v-n de Mens)

Film: De Fietsendief (De Sica) in het kader van Cinémathema 80; Aud. Vesalius; 20 u.; 50/40 F (org. De Andere Film)

Debatavond: België; Draaischijf van de wapenhandel sprekers: Ernest Glinne (PS) Louis Van Velthoven (SP), Erik Thieu (Neen aan de wapenhandel) Zaal: "De Rode Haan", Mechels sestraat 72 ORG: CSC-Vormingswerk

Film: Roma, città aperta (Rossellini) AUD. VESALIUS 22u30, 50/40 fr. ORG.: KURA + Andere Film (Cinema Thema, '80)

VTK-Revue: Stadsschouwburg om 20u15

FLOOR-SHOW: Vrij podium door rechtststudenten. STUC 20u 50/40 fr. ORG VRG

DINSDAG 9

Film: Das Kabinett des drs. Cagliari - Duitsland 1919 AUD. VES. 20 u 30 - 50fr.

Film: Ossessione (L. Visconti) AUD. VES. 20u - 50/40 fr. ORG: idem

VTK-revue: Stadsschouwburg

Film: Riso Amoro (De Santis) AUD. VES.: 22u30 50/40 fr ORG: idem

J&BZ: Stuc 20u30, 120/100fr Teddy Edwards (TS), John Clayton (b), Frans Elise (p), John Engels (d) (org. Kultuurraad)

Lezing: "Ommekeer door inzicht" Stedelijke Voordrachtzaal, Leopold Vanderkelenstraat 30. 20 u (org. Roze kruisvereniging)

WOENSDAG 10

Film: Miracolo A Milano (V. De Sica); Aud. Vesalius; 20 u; 50/40 F (org. De Andere Film)

Film: La Terra Trema (L. Visconti); Aud. Vesalius; 50/40 F "RUM & Wannes Vandevelde" Grote Aula; 20 u; 170/150F (org. vzw Pimpel)

DONDERDAG 11

Literatuur: Korte Verhalen Avond m.m.v. Georges Odé, Daniel Robberechts, Jos Vandelo en (onder voorbehoud) Ward Ruyslinck Voorlezen van Korte Verhalen gevolgd door panelgesprek (org. Kultuurraad)

Jazz: The Fordy Riverside Bulliet Band; zaal Corso, Diestsestraat 253; 20.30 u; 100 F (org. VRG)

VRIJDAG 12

Theater: A Day With The Post-Performance Group

11 u : Vertoning Video-tapes Spalding Gray
16 u : Lezing: Frank Coppie-ters, "Aktuele Tenden-sen in het Amerikaans teater"

20.30 u : Leeny Sack & Stephen Bost, "The Survivor and the Translator" 't Stuc; ganse dag; 120/80 F (org. Kultuurraad)

ZONDAG 14

Concert: Kerstconcert: vocale en instrumentale ensembles van het Lemmensinstituut o.l.v. P. Schollaert

MAANDAG 15

Film: Salt Of The Earth (J. Biberman); Aud. Vesalius; 20.30u 50/40 F (org. Kultuurraad)

Rock: The Blues Band Alma 2; 21 u; 200/160 F (org. Kultuurraad)

DINSDAG 16

Concert: Erik De Volder & Katrin Friant; DRs. P. 't Stuc; 20.30 u; 120/80F (org. Kultuurraad)

WOENSDAG 17

Barbarab VTK Stella 20.30 u; 70/80/90 F

Dansteater: Amy Gale & Ton Lutgerink met "The Tragic Tale Of The Dog Who Killed Himself" 't Stuc; 20.30 u; 120/80 F (org. Kultuurraad)

ZATERDAG 20

Anti-Oorlogsdag 1980 Brussel

14.00: Info--tands, Krea-beurs, Video-reeksen, Welkomstwoord, Fanfare 'Hei, pas op'--Jongeren-groep, Ballonnenwedstrijd, Speech, 'Een Stunt', Vullie Mong en Zijn Vieze Gasten,... (grote tent op Rogierplein nabij Noordstation)

15.30: Vertrek van de optocht
17.30: Aankomst aan de Ancienne Belgique
18.00: Totaaltheater
19.15: Triple S-Band
19.45: The Lychees
20.30: The Employees + een knalgoede fuif

VVK 80 / Ter plaatse+steun 120 (org. A.O.K.)

TENTOON- STELLING

Simon Decree Elcker-ik, Blijde Inkomststraat 115 1 dec-21dec

openingsuren: 12u-14u, 20u-02u 19u-02u (zondag) zaterdag dicht

Raymond Victoir : schilderijen Kunstgalerie Embryo, Justus Lipsiusstraat 20 5dec-31dec

openingsuren: 14-16 u (week) 11-13 u (zondag) feestdag maandag gesloten